

Autor, povoláním lékař roentgenolog, jeden z předních polských horolezců starší generace, účastník několika výprav do Alp, první polské výpravy do And roku 1933—1934 a výpravy do Vysokého Atlasu v Maroku roku 1934, významný horolezecký publicista, s jehož články se setkáváme nejen na stránkách »Taternika« a »Wierchów«, ale i jiných polských periodik, autor klasického díla o historii dobývání Everestu »Walka o szczyt świata« (vyd. 1955), obohatil polskou vysokohorskou literaturu novou prací, snad svou nejlepší.

Výborný znalec historie himálajského horolezectví i světové himálajské literatury, literát živého a zajímavého slohu, je Dorawski nejpopulárnějším odborníkem, který mohl napsat historii dosavadního boje o vrcholy obrů Střední Asie do roku 1956. Ve 12 obsáhlých kapitolách shromáždil autor souhrn lidských vědomostí o Himálaji a Karakorum, takže vznikla himálajská encyklopedie, podaná tak plastickou a strhující formou, že ji přečte jedním dechem nejen horolezec,

CZŁOWIEK ZDOBYWA HIMALAJE

DORAWSKI JAN KAZIMIERZ

Wydawnictwo Literackie, Kraków 1957, 429 stran, 62 strany fotografických příloh, 14 kreseb v textu a 12 mapek. Cena 39 zł.

ale každý milovník zeměpisné a cestopisné literatury. Dorawski napsal knihu poučnou, ale ne učenou, a to je právě její velkou předností, neboť nesnižuje přitom odbornou úroveň díla.

V prvních 4 kapitolách seznamuje nás autor s geografickým přehledem Himálaje a Karakorum, jejich podnebím a obyvatelstvem, s prvními objevnými cestami a s prvními pionýry himálajského horolezectví, s výstrojí, výživou, organizací a taktikou horolezeckých výprav, oceňuje důležitost pomoci vysokohorských nosičů, především z kmene Šerpa, důkladně podává o životních podmínkách ve velehorských výškách, o kyslíkových přístro-

jích i o doppingu různými léky. Další kapitoly rozvíjejí děje dobytí deseti osmitisícovek, Annapurnou počínaje a Gasherbrumem II konče. Z pochopitelných důvodů není mezi dostupnými osmitisícovkami uveden Broad Peak, zlezený roku 1957 a nazývaný autorem Falchan Kangri (Broad Peak je uvedeno v závorce). Zvláštní kapitola je věnována historii dostoupení Nanda Devi a úspěšné polské výpravě z roku 1939 na Východní Nanda Devi a poslední kapitola záhadnému »sněžnému člověku«, yetimu. Knihu doplňuje seznam všech dostupných štítů, převyšujících 7000 m, tedy i Aconcaguy, v počtu 54 a velmi cenná himálajská bibliografie, obsahující 228 prací, na něž se autor v textu odvolává.

Četné fotografie — některé známé z jiných publikací, některé dosud neznámé — tvoří zajímavý ilustrační materiál, jenom škoda, že jsou tak špatně reprodukovány. Vnější stránka publikace díky bezvadnému papíru, grafické úpravě, vkusné vazbě a obálce je dokonalá.

A. VEVERKA

Z francouzského originálu »Annapurna, premier 8000«, B. Arthaud, Paris-Grenoble 1951, do slovenštiny přeložil Štefan Kýška. Vydala Osveta v Martině r. 1957 jako III. svazek edice »Hory a ľudia«, Str. 247, fotografií 48 (z nich 4 barevné), 1 mapa, 7 náčrtků. Náklad 5400 výtisků, vydání první. Cena váz. celoplátěné 27 Kčs.

Himálajský výbor Alpine Clubu Français vyslal v roce 1950 horolezeckou expedici do dosud neprobádané oblasti Nepalského Himálaje. Cílem měla být buďto Dhaulagiri, 8170 m, nebo Annapurna, po-

ANNAPURNA, PRVÁ OSMITISÍCOVKA

MAURICE HERZOG

dle volby až na místě, po zjištění přístupových cest. Vedením výpravy byl pověřen Maurice Herzog, jemuž se podařilo v 21 kapitolách této knihy strhujícím způsobem vylíčit průběh a osudy expedice.

Ve srovnání s Huntovou publikací »Výstup na Eve-

rest« možno říci asi tolik: zatím co Hunt šíře rozvádí technickou stránku a přípravy expedice, je Herzogovo líčení dramatictější zejména v pasážích o samotných výstupech a je také barvitější v líčení osobních pocitů a zážitků horolezce. Pěkné expediční snímky, dobře reprodukované na křídovém papíře, vhodně doplňují toto jedinečné dílo, skvělý doklad nezlomné vůle člověka, toužícího zdolat nedostupné ledové srázy nejvyšších hor světa, a to nesmlouvavě, za cenu i těch největších obětí.

JAROSLAV ONDŘÍČEK

XXIII HOROLEZEC — odborný časopis. Vydává Československý svaz tělesné výchovy ve Sportovním a turistickém nakladatelství v Praze. Odpovědný redaktor R. O. Bauše. Redakce Praha 3, Na poříčí 30. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Cena 1,20 Kčs. Tiskne tiskárna Rudé právo, vydavatelství Ústředního výboru KSČ, Praha, A-22629. Praha, prosinec 1957.

HOROLEZEC

ROČNÍK III.

12

PROSINEC 1957

ODEŠEL HOSPODÁŘ...

Odešel dobrý člověk, moudrý a rozvážný kormidelník našeho státu na cestě k socialismu.

Odešel člověk se zlatým srdcem, se srdcem, které hluboce milovalo svého bližního a vášnivě nenávidělo nespravedlnost, bezprávi a nelidskost. Dovedl se vášnivě zaujmout pro spravedlivou věc a ukázněně podřídit všechny své zájmy vznešenému cíli: vítězství dělnické třídy.

»Pracující jsou si vědomi svých úkolů a dovedou je splnit. Dokážeme, že dovedeme zdvihnout novou společnost z trosek a bídy, do které nás uvedla válka a okupace. Dovedeme vybudovat novou výrobu. Věříme, že se k nám při této činnorodé práci přidruží mnoho skutečných inteligentů, vzdělaných lidí, vědců, techniků, inženýrů. Věříme, že oni svou práci ducha spojí s naší prací rukou. Vytvoříme z dělníků i pracujících inteligence jednu velkou rodinu pracujících lidí. Budeme si navzájem pomáhat, doplňovat svou pracovní energii a schopnosti, podpírat se navzájem, odstraňovat a překonávat překážky a obtíže. Půjdem vpřed!«

Tak mohlo promluvit jen srdce hluboce a vášnivě věřící.

Bude nám chybět to zlaté srdce, které přestalo bít. Tak jsme si na ně zvykli, že nám bude dlouho, dlouho smutno. Bilo pro nás pro všechny a jako maják nám ukazovalo správnou cestu.

Československá tělovýchova a českoslovenští sportovci pocítují dvojnásob tuto ztrátu, neboť zesnulý prezident měl stále živý, upřímný a podnětný zájem o celé naše sportovní dění nejen jako častý návštěvník sportovních podniků, ale i jako prozíravý pozorovatel, ukazovatel chyb a současně cest k nápravě.

Sám v mládí aktivní cvičenec a později činovník v dělnickém sportovním hnutí, poznal nejlépe důležitost tělovýchovy a sportu pro pracujícího člověka a při každé příležitosti její význam zdůrazňoval.

Českoslovenští sportovci vděčně zachovají soudruha Antonína Zápotockého ve věčné památce!

President republiky soudruh ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ
zemřel 13. listopadu 1957

Alpinizmus v Sovietskom sväze — šport širokých mäs

V Sovietskom sväze alpinizmus je vo veľkej obľube, u širokých mäs sovietskej mládeže a jeho popularita rastie každým dňom.

Pri tomto športe sa rozvíjajú morálne, fyzické i charakterové vlastnosti človeka — rodia sa noví hrdinovia práce, základ veľkého Sovietskeho sväzu. Nie nadarmo sa hovorí: alpinizmus je najtvrdšia škola mužnosti.

Sovietski horolezci sa vyznačujú dobrovoľnou disciplínou, vysoko vyvinutým zmyslom pre kamarátstvo, mužnou odvahou, chladnokrvnosťou, umením rýchle rozhodovať v kritických situáciách a nájsť najvhodnejšie riešenie, majú výnimočnú vytrvalosť a schopnosť vydržať so silami i za najtvrdších podmienok.

V cárskom Rusku sa mohli zaujímať o alpinizmus len dobre situovaní jedinci z vyšších vrstiev — najčastejšie geológovia, geografovia a topografovia. Len za sovietskeho zriadenia sa stal alpinizmus skutočne masovým športom, podporovaným stránickými, hospodárskymi a verejnými organizáciami.

Všetky horolezecké akcie a podujatia sú pod prísnu štátnu i verejnú kontrolu a prevádzajú sa pod heslom kolektivismu, súdružskej spolupráce a pomoci a predovšetkým s najvyššou bezpečnosťou.

Horské štíty SSSR sú rozdelené podľa nadmorskej výšky, strmosti svahov, charakteru členitosti a celého radu ďalších objektívnych faktorov do piatich kategórií ťažkosti s podkategóriou A a B v každej skupine. Tak napríklad zoznam výstupov potrebných pre dosiahnutie výkonnostnej triedy »Alpinista SSSR I. stupňa« obsahuje výstupy od najľahších, t. j. I-B kategória ťažkosti, až po najťažšie, ako je napríklad Plk Stalin v Pamíre alebo traverz nádhernou Bezingijskou stenou (prelezanie celého masívu) na Kaukaze, ktoré výstupy patria do najvyššej klasifikácie, t. j. V-B.

Ohodnotenie výstupov (ciest) prevádza klasifikačná komisia pri celoštátnej sekcii alpinizmu podľa znalosti, popisov, schemat, fotografií a ďalších materiálov predložených horolezcami. Tento systém ohodnotenia výstupov zaručuje presné a správne oklasifikovanie rozličných výstupov aj horských oblastí obdobne ako v Alpách.

Sovietski alpinisti prejavujú najväčší záujem o tieto horské oblasti: PAMÍR s najvyšším vrcholom Sovietskeho sväzu Plk Stalin, 7495 m n. m., TAN-ŠAN s najvyšším vrcholom tohto pohoria Plk Pobeda, 7439 m n. m., KAUKAZ s dvojhla-vým Elbrusom, 5633 m a 5595 m n. m., je najvyšším vrcholom Európy. Z týchto troch horských oblastí je to KAUKAZ, ktorý priťahuje najviac sovietskych horolezcov.

Nezabudnuteľná mohutnosť a drsnosť prírody, prudké horské rieky, ktoré s burácajúcim revom rúta sa von z úzkych dolín, rozprávkové vodopády, obklonené jemnou clonou vodnej triešte, priehľadné jazera, dolné svahy pokryté mohutnými lesmi, skaly obrostlé šedo zeleným machom a v diaľke sa týči k nebu silueta horských štítov.

S príchodom leta tisíce sovietskych chlapcov a dievčat s batohmi naplňujú vlaky a odchádzajú na juh. Čím skôr byť v horách! Znova oživnú drsné kaukazské doliny, v ktorých sa neukázal cez celú dlhú zimu človek. Ozývajú sa prvé hlasy z prebúdzajúcich sa alpinistických táborov. Stovky horolezeckých družstiev nastupujú dobývať steny, ostré hrebene, obchádzajú »žandarmov«, prekonávajú strmé ľadové svahy vrcholov. Do majestátneho ticha zaznejú údery kladív a radostné zvonenie skôb. Na oslepujúco bielych snehových poliach sa tiahnu dlhé zástupy prichádzajúcich horolezcov. Alpinistické leto začína...!

Z brožúry vydavateľstva geografickej literatúry (Moskva 1952) preložil
Tibor Cserkalmi.

KAVKAZSKÉ NOKTURNO

Ing. MOJMÍR TICHÁK

Stojíme na vrcholku Misses-Tau. Není zde mnoho místa, jen tak, že se můžeme otočit nebo si podat ruce. Máme za sebou první den. Z bivaku jsme vyrazili v 5 hodin ráno a těch tisíc metrů ve skále a v ledu spolýkalo mnoho drahocenného času. Tolik, že jsme se museli nakonec rozdělit a část naší skupiny se vrátila výstupovou cestou; jinak bychom se byli na vrchol nedostali. Stejně máme důkladné zpoždění — jsou čtyři hodiny odpoledne a máme před sebou sestup mnoha set metrů neznámým terénem a značně reálnou vyhlídku na přenocování ve sněhu, bez stanu a spacích pytlů. Divám se na svoje promočené boty a tato vyhlídka mne vůbec netěší.

Proto honem dolů! Ještě jeden pohled okolo — protože takový pohled asi tak hned nebudeme mít. Pod námi jehlovitý skalní hřeben, padající na mohutnou zamrzlou řeku Bezingijského ledovce, vzadu za ním imponantní Bezingijská stěna — dva tisíce metrů ledu — který se teď v odpoledním slunci třpytí jako roztažené zlato. Na západě zdvihá svůj dvojitý zub Ušba z moře skalních a sněhových vrcholů, kousek k severu mohutný val Elbrusu a potom nekonečné modrošedé mlhavé prázdno, za nímž tušíme kubánskou rovinu. Na východ přímo před námi září blyštivý hřeben Dych-Tau — ten hřeben, po němž včera vystupovali naši kamarádi na svou první pětitisícovku. Dnes v poledne jsme nahore zahlédli několik černých teček — přece se to tedy podařilo — přece budeme odjíždět s vítězným pocitem, že jsme překonali pětitisícimetrovou hranici. I když tam nahore nemohli být všichni.

Vtom zaslechneme volání a zahlédneme několik drobných postavíček, které na nás mávají přes rozečkané věže a žandarmy hřebene Misses-Tau. Jsou asi ve stejné výši jako my — pořádně si tedy přispíšili při sestupu těch sedmi set metrů, o které nás ještě předběhli do výšky.

Zamávám jim na pozdrav — poslední pohled kolem — a již naši soušestí kamarádi zahajují sestup. Jdem strmým sněhovým kuloárem přímo s vrcholu dolů. Dnes ráno tu byla jediná vrstva souvislého ledu, teď odpoledne se pod palčivým kavkazským sluncem změnila v bezednou mokrou sněhovou kaši, pod níž na ledovém podkladu teče voda. Nebezpečný terén pro sestup i při vši možné opatrnosti. Jdem zvolna, a kde to jde, dáváme přednost rozlamaným skalám.

Už jsme hezkých pár desítek metrů pod vrcholem. Tady je žleb přerušen kolným skalním prahem, kterým hrčí vodopád. Slézt tudy asi nepůjde. Proto rychle skobu, lano — a už sjíždíme jeden za druhým do hluboké skalní průrvy. Nad námi září v odpoledním slunci skalní hřeben — čistý, bez sněhu, ale zato ozdobený ledovými rampouchy úctyhodných rozměrů. Už jsme všichni dole v úzké, sněhem vyplněné rokli. Rychle — pobízejí nás naši ruští kamarádi a uhýbají doprava na bezpečné plošiny pod skalami. Poslední dvojice se opozdila. Vtom slyšíme praskot, hřmění a kolem nás prolétnou s rachotem balvany ledu. V tom hluku zanikne napolo i bolestný výkřik z komína. Něco se stalo! Netrpělivě očekáváme odpověď na naše zavolání. I když je uklidňující, víme, že není všechno v pořádku.

Konečně se za rohem skály objevují postižení. Vladimír, vedoucí naší výpravy, jde bez batohu, nepřírozeně vzpřímen a s bolestným úšklebkem v obličeji. Jeden z ledových balvanů jej zasáhl do zad a pravděpodobně to odneslo několik žeber. Rychle se radíme, co dál. Rozhodnutí zní: dolů za každou cenu! Je půl šesté, před námi otevřený sněhový žleb, máme tedy možnost dosáhnout za světla místa, kde jsme bivakovali minulou noc a kde stojí náš stan.

Strmým lavinovým korytem to jde rychle kupředu. Jdeme s Toljou napřed, abychom připravili horký čaj. Občas zapadneme po pás do těžkého sněhu, ale stačí se jen naklonit dopředu, vzepřít na cepínu, a jde to zas dál. V botech mně to čvachtá, jako bych šel rybníkem, z nohavic mám cáry, rukavice už také vzaly

za své — nic si z toho ovšem nedělám, protože teď už je celkem jisté, že noc strávíme v suchu.

Už jsme dosáhli horního patra ledovce. Vpravo pod námi je skalní hřeben, na němž jako orlí hnízdo je přilepena plošina se stanem. Minulou noc jich tam bylo víc, ale dva jsme dnes ráno vzali s sebou až na sedlo mezi hřebem Dych-Tau a naším dnešním cílem. Tam jsme je nechali současně s mačkami a jinými zbytečnostmi v domněni, že je na zpáteční cestě zase nabalíme. Komplikované lezení v hřebenu nás však donutilo ke změně programu, a tak teď čtyři naši kamarádi — zbytek naší skupiny, vracejí se po výstupové trase a nesou ty raní »zbytečnosti« dolů. Vidíme je vysoko nad sebou jako malinké černé tečky, které se neznatelně pohybují po vzdušném vyduť visutého ledovce ve stěně pod sedlem.

Opět slyšíme volání. Zdá se, jako by volali — »vraťte se!« Nerozumíme tomu, snad chtějí, abychom jim pomohli se stany — jistě to není nic příjemného sestupovat tím tvrdým lesklým ledem s takovým zavazadlem. To si ovšem nemůžeme dovolit — máme se o koho starat a kromě toho naše mačky jsou také nahore, a bez nich se přes ledovou stěnu nedostaneme.

Bloudíme mezi trhlínami v ledovci. Sníh je rozbředlý, boří se a každou chvíli se propadáme. Jednou se jen taktak zachytím na roztažených pažích (ani jsem se nepodíval, co bylo pode mnou), podruhé se zase náhle propadnu a zůstanu sedět v rozsedlině, která se pode mnou rozevírá do tmavé propasti. Vylitnu z ní tak rychle, že Tolja přede mnou moje dobrodružství ani nepostřehl.

A už jsme z nejhoršího venku. Nejistá chůze po ledovci končí, ještě dlouhá skalní římsa v kolmé stěně, po které jen tak přeběhneme, pár kroků po ssuti a jsme na plošině s osiřelým stanem. Ohlížme se po vodě. Je zde o ni bída, ačkoliv po cestě ji bylo nadbytek a obsah mých bot by na uvaření čaje jistě stačil. Nakonec rozpouštíme trochu sněhu a když docházejí kamarádi s Vladimírem a jeho pochroumanými žebry, voní už ve stanu čaj a my se soukáme do vyhrátých spacích pytlů. Bude nám ve stanu trochu těsno, ale zato si nebudeme moci stěžovat, že je nám zima.

Pečujeme o našeho raněného a spojenými silami ho ukládáme ke spánku na tvrdé skalní lože. Příjemně se mu ležet nebude, ale také to mohlo dopadnout hůř. Kdyby ten rampouch letěl o několik decimetrů výš, mohli jsme sedět nahore a přemýšlet, jak dlouho to bude trvat záchranné čtě, než sem dojde z hlavního tábora.

Pomalů se stmívá. Zde mezi skalami je už temno, zatím co stěna Dych-Tau září dosud v zapadajícím slunci. Mezi visutými ledovci a skalními věžemi se povaluji nadýchané mráčky jako z vaty. Občas nám zahálí výhled na stěnu, aby ji pak odkryly v ještě působivější nádheře. Zbytek naší skupiny na ledovém srázu pod sedlem stále ještě sestupuje. Jde jim to neobyčejně pomalu a jistě budou muset bivakovat. Mají však stany, tak to snad přežijí dobře. Teď se nad nimi objevily další postavy — to je skupina z Dych-Tau. Sejdou se asi na noclehu a bude jim veseleji.

Opět se přivilila mlha a zakryla nám rozhled. Je už téměř tma. Náhle zaslechneme volání: Pomoc — pomoc! Ztrneme — copak tě naši nehody nebylo dost? Posloucháme napjatě — volání se opakuje. Vylézáme ze stanu a odpovídáme otázkou — co je, co se stalo? Volání o pomoc nepřestává. Znovu křičíme, pak signalisujeme, ale marně. Volání shora je nezřetelné, jen slovu pomoc rozumíme.

Krátká porada s našimi sovětskými partnery. Uvažujeme o okamžité pomoci, ihned si však uvědomíme vlastní situaci. Nahore je celkem deset lidí, tedy dost, aby mohli zasáhnout v první pomoci. My při únavě po vyčerpávajícím výstupu a při stavu naší výzbroje nebudeme nic platni, i když by se nám podařilo dostat se přes ledovec bez maček. Tady pomohou jedině čerstvé síly z hlavního tábora.

Počítám v duchu čas. Sestup od našeho bivaku do tábora může trvat 3 hodiny — ve tmě to nikdo dřív nedokáže. Hodina na přípravu záchranky, tři hodiny na výstup — teď je devět, mohou tu být nejdřív ve čtyři ráno. Právě včas, protože

před rozedněním se stejně nic podnikat nedá. Ti nahore to musejí nějak vydržet...

Rusové jdou dolů pro pomoc, my zůstáváme ve stanu. Celkem zbytečný příkaz, že se nesmíme hnout z bivaku — víme sami dobře, jak jsme bezmocní.

Marně přemýšlíme, co se mohlo stát. Ty čtyři z naší skupiny jsme přece viděli sestupovat a byli již poměrně nízkou v ledové stěně — jistě došli na ledovec před setměním. Tam se přece nic vážného stát nemohlo. A i kdyby, jde za nimi skupina s Dych-Tau. A že by se stalo něco této skupině, o tom nějak neuvažujeme. Jsou tam přece naši nejlepší a s nimi dva z nejlepších, které vybrali naši hostitelé.

Před očima mně probleskne obraz, který se nám zjevil dnes dopoledne za ledovým sedlem, na kterém jsme seděli. Severní stěna Dych-Tau, temné, závratné strmé ledové žleby, do modra vyhlazené padajícími lavinami, mezi nimi kolmé stametrové skalní pilíře, a temné dunění lavin, pronikající k nám z mlžného oparu dvoutisícimetrové hloubky. Do této stěny uklouznout, to znamená naprostý konec. Jestli se to tak stalo někomu při sestupu...?

Je deset. Setmělo se úplně, obrysy stěny Dych-Tau jsou jen nepatrně znatelné: A tmou neustále zaznívá volání. Není to poprvé, co prožíváme nějaké to neštěstí v horách, zažili jsme už leccos divokého, ale toto české volání o pomoc zde v těch cizích, divokých a necitelných horách, tisíce kilometrů od domova, to je mimořádně těžká zkouška našich nervů. Na spánek pochopitelně není ani pomyslení. Už nemluvíme, každý ponechává svým myšlenkám volný průběh. Napětí je nesnesitelné, ale vůle příliš slabá, aby ovládla vzrušení. Krev mi hučí v uších — měřím si puls — 140. Jako v horečce.

Konečně ti tam nahore zmklí. Je půl dvanácté — jasno, a na obloze jako magické oko visí ubývající měsíc. Hladké stěny visutých ledovců se lesknou jako kalená ocel — modravým, nepřátelským leskem. A všechno je zahaleno v hlubokém mlčení — tisíckrát horší než to všechno před tím. Ve stěně není nic vidět. Tečky zmizely, nic se tam nehybe, ať napínáme zrak sebevíc.

Noc se zvolna vleče. Neočkáujeme se dívat na hodinky. Občas někdo prohodí bezvýznamnou poznámku. Vladimír tlumeně zasténá, jak se obrací na pohmožděném hrudníku na druhý bok.

Náhle zaslechnu zvuk, jako když zazvoní kov o kámen. Přesvědčuji sám sebe, že se mně to jen zdá. Pak se zas nic neděje. Znovu zvuk — tentokrát jako lidské hlasy — a opět to strašné ticho. Teď zaslechnu nezřetelné kroky v ssuti — to už není halucinace. Někdo jde. Rychle počítám: je půl třetí — záchranka zespoda to nemůže být, je to tedy někdo shora. Vylétneme ze stanu, nervy napjaté k prasknutí — teď se konečně dovíme pravdu.

A dověděli jsme se. Ruská dvojice, která šla s našimi na Dych-Tau, při sestupu uklouzla na strmém sněhu a zřítela se dolů na ledovec...

Je opět ráno. Kdesi daleko na východě vstává bleďá slunce a ozařuje vrcholky hor. Ležíme otupělí ve stanu a vyhlížíme otvorem. Před námi, stopeno do modravých polostínů noci, leží dějiště tragédie. Hluboko dole vystupuje skalním žlebem záchranná výprava. Přijde včas?

UPOZORNĚNÍ. Upozorňujeme čtenáře, že Sportovní a turistické nakladatelství vydává literární zpravodaj »10:0 pro čtenáře«. Zpravodaj vychází každý měsíc a přináší informace o novinkách sportovní a tělovýchovné literatury. Budeme vám ho zasílat zdarma poštou, napišete-li nám svou adresu. — Pro čtenáře-sportovce byla otevřena zvláštní prodejna Sportovního a turistického na-

kladatelství, Praha 3, Hybernská 34. Dostanete tam odborné tělovýchovné příručky, sportovní beletrii, turistické průvodce a jednotlivá čísla sportovních časopisů. — Knihy o tělovýchově a sportu, které neobdržíte v prodejní síti svého okolí, vám zašle poštou na dobírku prodejní oddělení STN, Klimentská 3, Praha 3.

Z denníka alpinistu

V. Abalakov, zaslúžilý majster športu SSSR

Chlapci skončili rozcvičku — nad ľadovým potôčkom sú fontány kvapiek a veselý, jasný smiech, ktorý budi ozvenu.

Ako na nádhernej scéne roztrhla sa záclona mračien a ďaleko v hĺbke priepasti ukázali sa rannými lúčami ožiarení veľikáni, zoskupení nad Bezingijským ľadovcom. Tam leží naša cesta, tam na severnú, slávou ovenčenú, nepokorenú stenu Dych-Tau sú obrátené všetky naše myšlienky.

Karavána je pripravená, škripe dvoj-kolesový voz, pomaly sa vlečú voľy, fŕkajú šťihle kabardínske kone. Skončila sa neschodná barína, vzadu ostali úzke orechové pruhy ľesa a teraz len úzka cesta sa lepí po skalách nad huchiacim Terekom.

Len večer na šiesty deň sa naša družina dostala na miesto základného tábora — zelenú polianku s priezračným potôčkom nad ľadovcom Mižirgi, dve hodiny chôdze od upätia steny.

Ráno sme predebatovali konečný plán útoku. Práca je mnoho: naviazať rádiové spojenie s alpinistickými tábormi, skontrolovať čakany a mačky, opraviť a namazať obuv a rukavice. Nestrácajú čas, všetci sa chystajú do práce. Traja odchodia na rozviedku.

Cestička, ubitá kamzíkmi, mizne v sutinách ohromných kamenných hrúd a znovu sa zjavuje. Posledný kamenitý výstup, chumáče tenkej vysokohorskej trávy a napravo od nás vypína sa k nebu trblietajúci sa svah severného masívu, jasne ožiarený slnkom, stena Dych-Tau, najvyššieho vrchu v Európe, zľadovelá a rozbrázdnená stopami lavín.

Nie prvý rok ju vidíme, a zakaždým sa nám zdá nedostupnejšou.

Áno, nie nadarmo nikto doteraz nesnažil sa dostať na túto stenu, nie nadarmo bolo toľko sporov medzi alpinistami: zahrnúť, alebo nezahrnúť výstup na severnú stenu Dych-Tau do plánu poznania Kaukazu? Tento dvojkilometrový svah so žulovou zvislou stenou v strede, zasnežený a zľadovatelý, s korunou visutých previsov a nepre-

stajne hroziacich lavín akoby nám hrozil.

Naša družina si dala za úlohu zdolať severné steny, tento najzložitejší spôsob výstupov, koncentrácia najrozličnejších ťažkostí, nebezpečenstiev. V minulom roku sme prešli severnú stenu štítu Štúrovského. Bola to generálna skúška k výstupu, ktorý teraz stojí pred nami.

Berieme ďalekohľady a začíname študovať relief, režim lavín (kamenné vodopády). Konečne prišiel deň, keď sme presne určili pochod so všetkými jeho podrobnosťami, prihliadajúcimi na zmeny počasia. Zajtra vyrazíme...

Noc pred výstupom sme prežili na úpätí steny. Všetky práce sú skončené, nálada slávnostne povzbudivá, ako pred bojom. Biele stany sú osvetlené znútra a dlho ešte neutícha rozhovor. Načo všetko si nespomíneš v ten večer...

19. augusta.

V jasné, chladné ráno celý tábor sa rýchlo balí do batohov, ostáva len jediný stan pozorovateľskej skupiny, ktorý bude prijímať naše signály z každého nočľahu. Stiskame ruku pozorovateľom Taraninovi a Okosjuzanovi, doktorovi Filipovi, radistovi Balabanovi a stúpame nahor po ľadovci. Keď sa obzerám nazad, vidím, ako pri ďalekom maličkom stane všetci štyria ešte stoja v tesnej skupinke, akoby opustení na neobývanom ostrove.

Je nás deväť. Na takej stene vzájomná pomoc väčšej skupiny je najlepšia záruka bezpečnosti. Poradie výstupu je stanovené: ja idem spolu s Vladimírom Kizelom, Valentína Čeredová s Jakovom Arkinom. Náš hlavný fotograf Michal Amfrikov ide v strede, aby mal možnosť fotografovať obe polovice družiny. Jeho istí mladý mohutný Viktor Buslajev. Poslední sú Alexander Borovikov, Lev Filiponov a Ivan Lapšenkov.

Skoro všetci členovia skupiny sú vedeckí pracovníci a inžinieri. Väčšina mojich súdruhov má už po štyridsiatke,

no nikomu na um nepríde pomýšľať na športovú výslužbu. Pod ostrými zubami mačiek škripe sneh, po strmom svahu rýchle naberalme výšku. Dnes nečakáme zvláštne ťažkosti, všetko je — ako sa hovorí — v hraniciach normy. Dokonca strmé, dosť ťažké úseky skál zdolávame ľahko, v chode.

Keď sa skupina dostala k miestu plánovaného nočľahu, počasie sa rýchlo zmenilo. Ráno nebolo na nebi obláčka. A zrazu mraky. Treba čím rýchlejšie spraviť úkryt. Keď sme našli pod previsom vyhovujúce miesto, za dve hodiny sme si vytvorili priestor, na ktorom sme postavili dva stany. Už poprchával dážď, po oblohe sa valili snehové krúpy. Rýchle sa stmievalo. Zarachotil hrom. Po stane zabubnovali krúpy.

20. augusta.

Počasie sa nezlepšilo. Po stanoch šuchoce sneh, hvízda vietor, vedľa nášho úkrytu s rachotom padajú kamene, hučí ľavinový potok. Všetko dookola zbelelo na nepoznanie.

21. augusta.

Ďalej ísť je nemožné. Len čo vyjde slnce, nastane odmráz.

22. augusta.

Ešte za tmy, rýchlo si zajediac a zložiac batohy, v ustanovenom poradí pokračujeme vo výstupe.

Po skalách ideme pomaly. Je chladno. Ranný vetrik preniká — zimnične drkocú zuby.

Svitá. Na vrcholcoch zružovel sneh. Na skalách sa sneh ešte celkom neroztopil, záchyty a stupy sú plné snehu, zľadoveli. Do práce treba zapojiť celý arzenál našej horolezeckej techniky. Sekáme ľad čakanmi a vytvárame stupy, aby sa nohy nesklzli, používame špeciálne okovanie na topánky. Každý z nás má na širokom istiacom lane a vo vreckách skoby, na karabínach horolezecké háky rozličnej formy a rozmerov, zavesené v určenom poriadku. Vyberieš si vyhovujúcu štrbinu a kladivom zabíjaš do nej zodpovedajúcu skobu, zavesuješ na ňu karabínu a vtedy lano, pripevnené k karabíne, pomáha vystupovať nahor.

Celý deň prešiel v napätom boji. Na posledných 40 m výstupu sme potrebovali 4 hodiny úpornej práce. No zato sa nad nami ukázalo strmé ľadové políčko, zasypané vlnným ľavinovým snehom. Z neho sme spravili balkón pre dva stany.

Keď k večeru »orlie hniezdo« primrzlo, stáli na ňom dva dobre vytiahnuté stany. Do obrovských dolín, v ktorých sa ostro črtali roziahlané čierne hrebene, ľahli si chumáče hmly, ako keby doliny boli dovrchu zasypané vatou. Vypínajú sa len tmavé masívy vrcholcov. Pohľad pre alpinistu utešný. Počasie sa ustálilo.

23. augusta.

Vyšlo slnce a oprela sa rovnými lúčami na strmý svah. Rýchle sa zohrievajú tmavé skaly. Odvšadiaľ, kde leží sneh, začína tiecť voda. No slnce rýchlo odchádza zo severného svahu a tieň, ktorý odoberá posledné teplo, spája všetko dookola. Skaly sa pokrývajú nenávideným klzkým povlakom. Tam, kde kvapkala voda, rýchlo rastú cencúle. Vietor ich kolíše na všetky strany. Trčia ako čudné brady. Rastú zo dňa na deň, dosahujúc často dĺžku niekoľkých metrov a hrúbku telegrafného stĺpa. Girlanda takých cencúľov, ktorá visí nad hlavou, zvlášť v teplej vode, trochu znepokojuje našu fantáziu. Výstupom po strmej stene, výberom cesty sa dáš tak strhnúť, že ani nezbadáš, ako preletí deň.

Hľa, kde sa prekvapujúco spája duševné a telesné úsilie. Toto spojenie je jedna z najpríťažlivejších stránok alpinizmu.

24. augusta.

Túto noc sme spali visiac. Povrazy sa zarezali do tela, opuchli nohy. Noc sa stala nekonečnou. A po takom nepohodlnom oddychu bolo nám treba prekonať, možno povedať, kľúčový úsek výstupu. Ani nohy nieto kde, ako treba, rozhybať. Treba sa hneď pohnúť ďalej. Bol to najťažší deň. Každý meter sa získaval bojom. Zabíjajúci hák za hákom, dostávali sme sa vyššie. A zrazu napravo od nás zbadali sme pohybujúci sa biely potok. Vari už lavína? Vietor a vychádzajúci prúd vzduchu ko-

lísalí potok zo strany na stranu. Prítisli sme sa ku svahu a neznáma lavína sa prehnala okolo nás, obdariač nás jemným ľadovým prúdom, ktorý pokrýval sotva uschnuté skaly. Len vtedy sme si domysleli, že je to vlastne pozemný vietor, ktorý začína svoju cestu na najvyšších zasnežených svahoch.

Dnešný nocľah sa zdal pohodlnejší ako včerajší. Pravda, v jednom spacom vaku sedieť štyrom je tesno, aj hlavy sme si museli zakryť, ináč sa všade dostane drobný sneh. Zaspávaš a prebúdaš sa mnoho ráz; zdá sa, že noc nebude mať konca.

Sen sa pretíha a znova pokračujú úryvky myšlienok na jednu a základnú tému. Dve tretiny sú prejdené, šesť dní za nami. Ešte deň po ťažkých skalách, deň po ľade a — vrchol. No ak tieto dva budú také ako dva predošlé, budú stačiť sily? O koľko by bolo lepšie bez tohto nepotrebného sneženia a vetra.

25. augusta.

Pokračovali sme v ceste a neočakávané sme vyšli na vypuklé suché skaly, za štyri hodiny sme sa dostali na prvé ľadovcové pole a narazili na potôčik. Všetci boli šťastní: možno sa do chuti napiť. A hneď pribudlo síl.

SVEŽÍ HLAVU?

JISTOU RUKU?

LEPŠÍ VÝKONY?

**MÉNE
ALKOHOLU.
VÍCE
ZDRAVÝCH
NÁPOJŮ!**

MPPV

Na mačkách, vysekávajúc si stupy, šli sme po mimoriadne strmom, ostróm hrebeni, zabíjajúc skoby a veľmi sa bojac jeden o druhého. Zrazu prehyb hrebeňa s uhlom o 20°. Za týchto podmienok lepšieho miesta na oddych nenájdeš. »Nocľah«, kričím dolu a vedel som, koľko povzbudenie má toto slovo.

Hrebeň sa všetkým páči, ale stan na ňom nepostavíš — treba zhotoviť 8 m³ snehu. Nie ľahká úloha po takom dni.

Mlčky a horlivo sme načínali prácu, nehľadiac na strašnú únavu. Za tri hodiny na dvoch plošinkách stáli stany.

26. augusta.

Ráno prichádzame k poslednej a veľkej prekážke na ceste k vrcholu. Výška — asi 5000 m. Zima. Sneh pod ľadovým previsom je suchý, zrnitý. Viazneš v ňom skoro po pás a porušený sneh potôčkami steká dolu. Cítili by sme za takýchto okolností zle, keby do ľadového odvesu neboli pozabíjané skoby — v prípade lavíny zavesíš sa na povraz. A tu zvislá trhlina, po ktorej máme namierené prejsť. Dno je zanešené kyprým snehom. Na týchto strmých skalách aj naše mačky, na špicatých zuboch ktorých možno rýchlo prechádzať aj po veľmi strmých svahoch, sú nedostatočné, treba si pomáhať skobami. Hlavný vedúci dvojice — ja a Vladimír Kizel — rýchlo sa uväzujeme na dvojité povraz a zabíjame skobu. Potahujeme sa k nemu s pomocou priateľa, opierajúc sa o svah zubami mačiek. Z tohto polohy zabíjame skobu čo možno najvyššie, druhú skobu a znovu sa dostávam hore.

Je to veľmi ťažká práca. Cítiš, že tým, ktorí stoja dolu, v tieni pod odvesom, je smrteľne zima, ostatnú silu dáváš so skobami do tvrdého ľadu. Všetci. Koniec trhliny. Do tváre zasvietli láskavé lúče slnca, odrazu bolo teplejšie a radostnejšie. Možno si sadnúť a pritiahnuť k sebe priateľa.

O tri hodiny prešli sme ľadové polia a hrebeň a sedeli sme skrytí od vetra pod skalným obeliskom, niekoľko metrov od vrcholu. Hreje slniečko, pod nami známe vrcholy. Najťažší výstup je zakončený.

Přeložil Tibor Cserhalmi

Slovo lezcům v pískovcových oblastech

LIBOR HOLPUCH

Mnohokrát již bylo diskutováno o zásadách lezení v pískovcových oblastech a dosti již také bylo o tomto problému napsáno. Chtěl bych připomenout zejména článek R. O. Baušeho v jednom z dřívějších ročníků našeho časopisu a předmluvu k horolezeckému průvodci »Skalní věže na Mužském« od téhož autora. V těchto článcích je napsáno, jak se má lézt a čeho je třeba se vystríhat, aby nebyla snížena sportovní úroveň výstupu. Bohužel je nutno konstatovat, že je velmi mnoho těch, kteří buď z neznalosti, nebo z povrchnosti podnikají výstupy takovým způsobem, že lezec, dbalý zásad čistého lezení, nad tím krouť udiveně hlavou. Byl jsem proto vyzván svými oddílovými kamarády, aby jejich jménem promluvil na toto thema v našem časopise. Je dnes nepopíratelnou skutečností, že pískovcové skalní oblasti jsou něco víc než pouhé cvičné skály. Mají svoji bohatou historii, evidenci výstupů, zachycenou ve vrcholových knížkách pečlivěji než ve velehorách a mají také svůj osobitý půvab. Chceme-li však, aby byly sto procentním přínosem k našemu horolezeckému růstu, musíme náš sport na nich provádět trochu jinak než ve velehorách. Podmínky velehorského výstupu jsou zcela rozdílné, jako na příklad nepoměrně větší délka, nebezpečí pádu, kamenných a sněhových lavin, změny počasí a mnohé jiné. Z toho vyplývá, že to, co je v horách po technické stránce lezení dobré a nutné, může být v pískovcových skalách špatné a sportovně bezcenné.

Základním pojetím výstupu na pískovci je zdolat skálu, tak jak ji stvořila příroda, t. j. vlastní silou a vlastními přirozenými prostředky; věž má zůstat po výstupu navrosto neporušena a ušetřena jakýchkoliv zásahů, které by usnadňovaly výstup. Já sám si tedy musím umět poradit v každém úseku výstupu vlastní obratností, silou a důvtipem; horolezecká výzbroj, jako lano, smyčky, karabiny a případně jistící kruhy ve stěně slouží výhradně k za-

jištění mé bezpečnosti. Nesmím jich použít ani jako chytu, ani jako stupu, abych si usnadnil výstup. Teprve když se dostanu do téže posice, ve které prvovýstupce zasekával kruh, mohu se chytit kruhu, abych si připravil sedačku, dobral druholezce, případně odpotčinul. Po dobrání druholezce pokračuji ve výstupu z posice, ve které jsem přerušil výstup. Není tudíž přípustno, aby mi druholezec pomáhal při výstupu ať již »stavěním«, nebo pouhým přidržením končetin. Jen na cestách, kde bylo »stavěno« při prvovýstupu, »stavíme« samozřejmě také. Poslední člen družstva přeleze pak tento úsek za použití lana. Podařilo-li se však přelézt některému družstvu cestu, na které se dříve »stavělo«, bez »stavění«, pak uvádíme do zápisu ve vrcholové knížce, zda jsme přelezli se »stavěním« nebo bez »stavění«. Co bylo řečeno o kružích, platí také o smyčkách. Ale právě ty jsou bohužel často používány nikoliv k zajištění, nýbrž k lezení, zvláště při přechodech a při výstupech spárami. Také lano na spodní tah na pískovci zásadně nepoužíváme. Přijdu-li při výstupu na takové místo, na které svými schopnostmi nestačím, vrátím se! Za takovouto kapitulaci se nemusí nikdo stydět. Lépe je v poctivém sportovním zápolezení být poražen než nečestně zvíťazet. Stane se ovšem někdy, zejména na dlouhých cestách, že návrat pro nemožnost slánění je velmi riskantní. Mimořádná situace může též nastat při náhlé změně počasí. V takovýchto případech, kdy je ohroženo naše zdraví případně i života, dokončíme výstup jakýmkoliv způsobem; do vrcholové knížky však takový výstup buď vůbec neznamenujeme, nebo poznamenáváme, až kam jsme lezli čistě a důvod nesportovního ukončení výstupu.

Co platí pro prvolezce, platí též pro ostatní členy družstva. Prvovezec má dobírat tak, aby netahal druholezce nahoru. Vypadne-li druholezec, spustí ho dobírající buď na zem, nebo na to místo, kam až dolehl čistě. K sobě ho dotáhne jen v těch případech, kdy pro

velkou výšku nelze spustit druholezec k zemi. Tuto zásadu možno porušit i v těch případech, kdy druholezec si se nestačí na obtížnost cesty, ale prvolezec, který leze čistě, v dalším úseku cesty druholezce nutně potřebuje. V tomto případě druholezec poznamená do vrcholové knížky, že lezl nečistě. K tomuto případu by ovšem správně nemělo nikdy dojít, protože na těžších cestách má být druholezec přibližně rovnocenný.

Mohl bych uvést celou řadu příkladů o tom, jak tato pravidla jsou porušována, a to často vědomě, z pouhé ješitnosti dosáhnout vrcholu. Uvedu alespoň několik nejtypičtějších.

Několik členů oddílu, který se stal pověstným svou čistotou lezení, se setkal jednou s jiným oddílem u Jeptišky v Dolním žlebu. Jedni prováděli výstup severní stěnou, kdežto hosté vystupovali variantou staré cesty, kde nástupní stěna je poněkud obtížná. Prvolezec se po několika neúspěšných nástupových pokusech důkladně rozhlédl na všechny strany, pro jistotu se ještě zeptal, jestli se »ti druzí« neđivají, pak mu kamarád »postavil« a hotovo. Lehce a bez námahy! A stejným způsobem i ostatní. Hlavně, že »ti druzí« nic neviděli. Ovšem až na jednu členku oddílu, která seděla poněkud výše na okrajových skalách a vše pěkně viděla a slyšela jako na divadelní scéně. Jiný případ, který mohl skončit hůře, se stal na staré cestě Růžové Paličky. Tato cesta se leze bez »stavění«. Skupina, která tam prováděla výstup, »stavěla« pod nejtěžším úsekem, t. j. u nástupu do vrcholové spáry. Tím se sice prvolezec dostal přes nejtěžší úsek, ale v další části, která je pokládána za lehčí, vypadl.

Kdyby však mohly vyprávět stěnové jisticí kruhy o těch, kteří je zneužívají až do krajnosti, zaplnilo by jejich vyprávění stránky několika ročníků našeho časopisu. Velmi mnoho je dosud těch, kteří stěnový kruh nejprve důkladně uchopí, pak se na něj ještě pěkně postaví a již je »ulezeno« lehce 2 metry těžkého úseku. A když pak ještě pomůže nějak kamarád u kruhu, tak půl díla je hotovo. A lezou tak zejména ti, kteří s oblibou prohlašují:

»Jsou to jen cvičné skály, pro nás něco znamenají jen hory.« Jaký však má smysl takový druh cvičení, kde na příklad na cestě dlouhé dvacet metrů »přecvičí« velmi lehce za pomoci kruhu, smyček, případně kamaráda třeba jen tři metry právě toho nejtěžšího úseku. Je to asi totéž, jako kdyby skokan do výšky, aby snáze překonal světový rekord, použil pérového můstku. A v jiných sportech když někdo cvičí, tak si často cvičení různým způsobem ztěžuje. O Zátopkovi je na příklad známo, že trenoval ve vojenských bagančatech a v polní výstroji. Nutno je si též uvědomit, že nečistým lezením se též podstatně snižuje stupeň obtížnosti, který prvovýstupce hodnotil podle technicky nejtěžšího místa. Jestliže si tedy jakýmkoliv způsobem těžký úsek usnadním, pak jsem třeba místo sedmičky přešel jen pětku. Ale žádného z těch, kteří omlouvají svoje počínání svým názorem na cvičné skály, neuvidíte lézt na okrajových skalách, kterými se to v našich oblastech jen hemží a které jsou často mnohem vyšší než věže. To jsou skutečně ideální cvičné skály a nikdo by nic nenamítal proti jakémukoliv způsobu jejich zlézání. Na nich by se to velmi dobře cvičilo, třeba s jistěním shora. Ale věže jsou přece jen něco víc, než cvičné skály.

Velmi smutnou kapitolou našeho pís-kovcového lezení jsou některé prvovýstupy. Jsou cesty, které byly dělány tak, že si »prvovýstupce« zatloukl nejprve kruhy jsa zajištěn shora, a pak se pokoušel cestu prolézt. Jiné zase tak, že prvolezec byl jistěn shora atd. Má-li mít prvovýstup plnou sportovní hodnotu, je nutno se rovněž řídit určitými zásadami. Je nepřijatelné cestu si předem přioravit zatlučením kruhu, nebo si zamýšlenou cestu prohlédnout ve slanění. Cestu si nikdy nesmíme usnadňovat dlabáním umělých chytů nebo stupů. Velmi dobře musíme uvážít, zda použijeme kruhů a kam je umístíme. Nepsaným zákonem je, že cesta je tím hezčí, čím je na ní méně železa. U nás na Děčínsku není na cestě více než dva kruhy. V sousedním Sasku vrcholová komise připouští maximálně tři kruhy na velmi dlouhých cestách.

Jsou u nás pís-kovcové oblasti, kde

HOROLEZEC

ODBORNÝ MĚSÍČNÍK

ČESKOSLOVENSKÉHO SVAZU TĚLESNÉ VÝCHOVY

List řídil R. O. BAUŠE s redakční radou

ROČNÍK III. - 1957

SPORTOVNÍ A TURISTICKÉ NAKLADATELSTVÍ

Články metodické, propagační, výchovné
a nekrology

	Str.		Str.
Dr K. Kučera: Chceme pracovat lépe	2	J. Pisecký: Úmyslně, nebo jako v Ko-	261
O. Gavenda: K otázce mládeže —		courkové?	266
k práci horolezeckého oddílu	6	Odešel hospodář	268
J. Lorenz: Spolupráce horolezců SSSR		Alpinismus v Sovětském sváze	278
a Jugoslavi	23	O. Gavenda: Psát či nepsat?	285
A. Veverka: Tadžikistanský Pamir	26	Dr Z. Sušil: O zpívání, zejména špatném	
Dr J. Štyrsa: K zimnímu instruktorskému kursu — s hlediska účastníka	31		
J. Novotný: Horolezci a Horská služba na II. CST	32	Články technické, o výzbroji a výstroji	
J. Lorenz: Horolezectví v Jugoslavii	35	Dr L. Koupil: Horolezecká lana	10
Dr K. Kučera: Dni otevřených skal	42	Dr M. Rozehnal: SOS — horské neštěstí	17
A. Veverka: Polský »Klub vysokogórski« obnoven	44	Dr K. Kučera: Stanovení obtíží sněhových výstupů	78
Dr M. Vitek: Dobrý příklad Těšínských	50	M. Tichák: Ještě výkonnostní třídy	79
J. Svoboda: Poslední pokus	51	V. Suchý: Výzva všem cvičitelům	83
Dr V. Vranski: Pochod svobody	52	Dr L. Koupil: Problém skobování	84
V. D. Lubenec: Východnou stenou na východný Dombaj-Ulgen	53	Dr Z. Vokáč: Taktika jedné z nejúspěšnějších výprav	85
I. Sedláček: Bude vydán znovu Kugy?	56	Ing. M. Grois: Příspěvek k horolezecké výzbroji	105
Dr M. Rozehnal: Sovětské horolezectví	59	I. Houdek: Helikoptera záchranem v horách	111
O. Gavenda: O několika drobnostech z oddílové práce	75	V. Kubeš - O. Jeřábek: Čechovo poutko	116
Dr K. Kučera: Horolezecký tisk jinde	94	Dr L. Koupil: Horolezecký materiál	126
Dr J. Štyrsa: Oddílové zájezdy či kursy?	98	Dr I. Houdek: Skládací cepín patent E. Dubosc	137
J. Svoboda: K zimnímu instruktorskému kursu	99	J. Franco: Technické vybavení výpravy na Makalu	138
Dr K. Kučera: Horolezecký instrukční film	101	Dr M. Rozehnal - E. Tesárek: Poslední typy kyslíkových přístrojů	178
Dr Z. Sušil: Tatry — láska nepomíjející	122	Dr J. Wolf: K otázce subjektivního a objektivního nebezpečí	185
I. Sedláček: Kraj tisíce skal	134	Z. Veselý: Horolezecký výkon a jeho příprava	199
J. Novotný: Horolezci se zúčastní III. CST	144	Ing. M. Grois: Některé nové poznatky o nylonových lanech	205
V. Udatný: Cíl československého horolezectví	146	L. Vodháněl: Horné Riglové sedlo z Javorové doliny	206
V. Suchý: Směrnice pro kvalifikaci a školení cvičitelů	154	R. Kuchař: Západní stěna Malé Dru	221
Dr J. Steindler: Jak se má dělat propagace	156	Dr I. Koupil: Posilující nápoj	225
†Jan Kučera	157	Ing. R. Burian: Horolezecká výzbroj a výstroj na Kavkaze	230
O. Havelka: Ještě Julius Kugy	191	L. Vodháněl: Horolezecké kladivo	239
†Kosta Tumanov — †Volodě Blank	194	Dr L. Koupil: Kombinace kladivo — cepín	244
L. Kukačka: Otevřeme mládeži dveře	218	Dr M. Rozehnal: Staré a nové cepíny	244
A. Veverka: Úspěchy indických horolezců	224	L. Vodháněl: Vrcholové knížky	259
I. Bohuš: Mont Maudit zasadil tvrdou ranu	226	L. Holpuch: Slovo lezcům v pískových oblastech	275
Dr L. Koupil: Hermann Buhl mrtev	227		
G. Rébuffat: Milovat hory, ale nehrát se životem	242	Reportáže, referáty, historie, zprávy ze zahraničí	
Ing. J. Šitář: Kavkaz	251	V. Nečasal: Setkání pod Mont Blancem	3
I. Sedláček: Vzpomínky pod skalou	258	Dr J. Wolf: Rozloučení s G. Guggiou	5

	Str.		Str.
Dr L. Koupil: Nanga Parbat 1953 . . .	12	A. Veverka — Wierchy	47
Z. Hrnčír: Cesta do hlubin	21	J. Hlaváček — Jožo Šimko: Sprievod-	66
F. Kutta: Prvovýstup stěnou »Ma-	33	ca tatranskými dolinami	
fenka«	33	A. Veverka — W. H. Paryski: Tatry	95
J. Ondříček: Severní stěna Eigeru . .	38	Wysokie	
J. Lorenz: Šťastná hora	43	J. Ondříček — Alfred Kurella: Der	116
Ing. J. Mikš: Východní stěnou Stali-	57	schöne Kaukasus	
nova štítu	57	J. Ondříček — W. H. Paryski: V gó-	117
Dr L. Koupil: Mezinárodní horolezecká	67	rach Atakamy	
sezóna v II. pol. r. 1956	67	Dr M. Vitek — Karl Lukan: Wilde	118
J. Vaněk: Vzpomínka na Vaška Zachova-	74	Gesellen vom Sturmwind umweht	119
vala	74	A. Veverka — Taterník	142
Dr M. Rozehnal: Za vynikajícími ho-	89	J. Lorenz — Albert Egger: Gipfel über	168
rolezci	89	den Wolken	
I. Houdek: G. Rébuffat o tragedii na	91	Dr K. Kučera — Rudo Mórica: Cez	204
Mont Blancu	91	šestdesiat jeden končiarov	204
Dr L. Koupil: Z horolezeckého světa	103	Dr J. Ksandr — Nová mapa Vysokých	210
M. Kukačka: Mount Mac Kinley 6187	107	Tater	
metrů	107	— V. Spiridonov: Cesta smělých . .	210
Dr L. Koupil: Siniolchu, nejkrásnější	113	J. Ondříček — Felix Simon: Felstür-	239
hora světa	113	me und Eiswände	257
Dr L. Koupil: Horolezecké drobnosti	119	J. Ondříček — J. A. Szczepeński:	262
J. V. Juchin: 12 horolezců na Leninově	123	Przygody ze skalą, dziewczyną	263
štítu	123	i śmiercią	264
A. Puškás: Mont Blanc du Tacul —	132	Dr L. Koupil — Jean Franco: Makalu	264
Gervasuttiho kuloár	132	J. Hlaváček — Několik poznámek k ma-	264
Dr M. Rozehnal: Věž Muztagh v Kara-	150	pě Vysokých Tater	264
korum — kouzla zbavená	150	Ing. M. Grois — D. M. Zatulovskij:	264
Dr L. Koupil: Z horolezeckého světa	157	Srědi sněgov i skal	264
J. R. Ullman: Sen se uskutečňuje . .	159	Dr K. Kučera — Hellmuth Schöner:	264
J. Studničný: Deset dní v Julských	165	Julische Alpen	264
Alpách	165	Dr K. Kučera — Dr Jean Rivolier: Mé-	264
T. Miček: List z deníku	166	dicine et Montagne	264
K. Pikorová: Zase do hor — tentokrát	170	Dr K. Kučera — Martin Müller: Julius	264
do Altaje	170	von Payer	264
J. Nyka: V zimě středem Kazalnice	182	A. Veverka — J. K. Dorawski: Człowiek	264
J. Ondříček: Mořic Déchy v Tatrách	189	zdobywa Himálaje	264
Ing. V. Šmida: Výstup na Dych Tau .	195	J. Ondříček — Maurice Herzog: Anna-	264
Ing. V. Váňa: Brněnští horolezci na	197	purna	264
Kavkaze	197		
Dr L. Koupil: Broad Peak 8047 m . .	227		
Ing. M. Holeček: Výstup na Misses	234		
Tau 4420 m	234		
Ing. S. Lukavský: Výstup na Pik Brno	237		
4100 m	237		
J. R. Ullman: Neznámá kapitola z his-	246		
torie Nanga Parbat	246		
M. Kukačka: Duše kamenného mužíka	254		
Dr L. Koupil: Další úspěchy Rakušanů	260		
v Kordillerách	260		
Ing. M. Tichák: Kavkazské nokturno	269		
A. Abalakov: Z denníka alpinistu . .	272		
J. Ondříček: Ušba	280		
A. Veverka: Poláci v Alpách roku 1957	286		
Recenze		Zprávy z ústředí a krajů	
A. Veverka — Gaston Rébuffat: Hvěz-	24	Oddíly se nám hlásí	48
dy a búrky	24	Oddíly se nám hlásí	72
J. Lorenz — The American Alpine	45	Oddíly se nám hlásí	95
Journal	45	Z. Hrubec: Zimní kurs jihočeských	115
Dr J. Wolf — Janusz Klarner: Nanda	46	horolezců ve Vysokých Tatrách . .	120
Devi	46	Oddíly se nám hlásí	125
A. Veverka — Zatulovskij - Krasavin:	47	Přesídlení Horské služby a Tanapu	133
Dni na Pamire	47	Den otevřených skal pražských ho-	136
		rolezců	168
		P. Rožek: Ústečtí společně v Příhra-	191
		zech	209
		Noclaháreň v Považskej Bystrici .	214
		Veřejná celostátní soutěž	223
		J. Andrassy: Začiatočnícky kurz oddie-	236
		lu Sláva Košice	244
		Dr J. Wolf: Soustředění družstva vy-	256
		braných horolezců	264
		Distribuce karabin a perlonových lan	
		Oddíly se nám hlásí	
		M. Matras: Kurs pro pomocné cvičite-	
		le horolezectví kraje Ústí n. L. . . .	

jsou kruhy umístěny v krátkých intervalech za sebou. Najde se i kruh u dostatečného přírodního jištění. Takový způsob zajištění nelze připustit na písčivcovci. Ve velehorách, kde používáme k jištění lehkých skob a kde jsme odkázáni na náhodu, zda se nám podaří najít vhodnou spáru, nešetříme na těžkých úsecích skobami a klademe je třeba ve dvoumetrových intervalech. Jinak však je tomu na písčivci, kde solidní kruh, zapuštěný hluboko do skály, utěsněný olovem a zalitý řídkým cementem, poskytuje záruku dokonalé bezpečnosti. Zde musíme mít též cit a pochopení pro skálu samu; je to vzácný přírodní útvar, který nadměrným a tudíž zbytečným zatloukáním kruhů poškozuje. Za jakých okolností máme použít kruhu, lze těžko vyjádřit přesnou definicí. Nejlepší školou tu může být studium klasických cest vynikajících lezců a přejímání zkušeností od současných nejlepších lezců. Zpravidla použijeme kruhů za těchto okolností:

1. Je-li tah lana tak silný, že další lezení se stává nemožným.
2. Hrozí-li nebezpečí, že by první při pádu dopadl s velké výšky na zem.
3. Když by při pádu hrozilo přetržení jisticího lana.
4. Je-li třeba použít »stavění«.
5. Když nelze dosáhnout vrcholu na jednu lanovou délku.

Tato pravidla platí pro ten případ, že se na cestě nevyskytuje dostatečné přírodní jištění.

Je nesprávné používat při prvovýstupu »fichtlí« a zatloukat je do spár. Opětným vytloukáním se skála poškodí. Při prvovýstupu používáme lehčí druh kruhů, pro něž vyvrtáme trubkovým vrtákem buď ručně nebo kladivem otvor odpovídající rozměrům kruhu. Kruh pak upevníme v otvoru do dřeva nebo do olova. Po úplném prostoupení cesty vymění vrcholová komise tyto kruhy za jiné, solidnější, které mají přežít nejméně jednu generaci.

Zatloučení kruhu při prvovýstupu je často velmi obtížnou a zdoluhavou záležitostí a nezřídka stráví prvovýstupce několik půldnů u svého kruhu, než se odhodlá k průzkumu dalšího úseku. Po ukončeném prvovýstupu má

cestu též posoudit vrcholová komise. Není přípustno, aby později byl nějaký kruh přidán, ubrán nebo přemístěn. O tomto problému bylo u nás v posledních letech hodně diskutováno a v tomto směru zaujala naše horolezecká sekce správné stanovisko. Výjimku lze povolit jedině v tom případě, jestliže bylo na cestě nějaké důležité přírodní jištění, zejména pro dobírání, které vzalo časem za své (strom, hodiny atd.). V každém případě však je třeba věc důkladně posoudit a konečné slovo má mít vrcholová komise za účasti předních lezců.

Žádného smyslu nemá »dělat« nějakou cestu za použití několikrát opakovaného »stavění«. Cesty, na kterých se »staví«, mají mít vždy ještě hodnotný úsek čistého lezení. Tam, kde by podstatnou část cesty tvořilo »stavění«, nelze pokládat cestu za účelnou. Takovouto »cestu pro cestu« je lépe zrušit. Jinak při »stavění« platí stejné lezecké zásady. To znamená, že veškeré počínání musí být takové, jako kdyby v tomto místě nebylo žádných technických pomůcek a žádného jištění. Spodní je zajištěn tak, že jisticí lano ke kruhu nebo smýčka je mírně volná. Spodní se nemá přidržovat ani kruhu, ani lana, ale pouze využít možnosti držet se skály. Totéž platí pro prvolezce.

Děčínští lezci byli nedávno pobouřeni případem, který se stal v Jetřichovicích na Kočičím Kosteletě. Tato věž s jedinou velmi těžkou cestou je touhou všech našich nejlepších lezců. Jak jsme měli možnost se přesvědčit i v sousedním Sasku, zná ji tam takřka bez výjimky každý horolezec. Bylo na ní provedeno až dosud kolem sta výstupů. Od roku 1945 byla prostoupěna sotva desetkrát, z toho čistým způsobem, pokud je mi známo, pouze jedenkrát soudruhem Krombholzem. Tuto věž navštívili nedávno dva lezci z jiného kraje, kteří původní kruh přemístili tak, že jim umožnil provést lanový přechod na velmi těžkém úseku. A dopustit se několika závažných přestupků na tak významné věži by mohlo našemu horolezectví opravdu uškodit i v mezinárodním měřítku.

Zásady čistého lezení nejsou u nás zdaleka tak vžitě, jak by to rozvoj na-

šeho horolezectví na pískovci zasluhoval. Ovšem velká většina našich lezců téměř nic o lezeckých zásadách neslyšela. Jak viděli lézt ostatní, tak lezli také. Výchova na tomto úseku byla u nás zanedbána. Myslím však, že je nyní na čase, abychom se s touto věcí začali vážně zabývat a postupně zjednávali ve všech krajích nápravu. Život na našich skalách je se zájmem sledován též ve spřátelené NDR, kde více než šedesátiletá tradice tamějšího horolezectví vytyčila přesné a lezci přísně dodržované zásady provozování tohoto sportu. Měli jsme na Děčínsku často příležitost k rozhovoru s německými kamarády a poznali jsme, že pro ně čistý a poctivý způsob lezení znamená tolik, jako vlastní lezení. Může se stát, že jejich návštěva v některé naší oblasti bude jednou pro ně velkým zklamáním, neboť zásadně nenastoupí na cestu, jejíž prvovýstup nebyl proveden fair. A možná, že to bude dříve než se nadějeme. Ve Hřensku již první němečtí horolezci překročili legálně hranice. Myslím, že je naprosto zbytečné, abychom si v tomto jistě významném úseku horolezectví na pískovci pokazili dobré jméno.

Nedávno se objevila v našich knihkupectvích kniha »Felsstürme und Eiswände« (Skalní věže a ledové stěny). Autor této knihy Felix Simon, který patří mezi elitu německých horolezců, v ní sděluje své celoživotní horolezecké zkušenosti. Je znám svými výstupy

jak v Alpách, tak i v Himálaji, kde byl účastníkem expedice na Nanga Parbat v roce 1932. V první části knihy, ve které vypráví o počátcích svého horolezeckého růstu, věnuje několik kapitol pískovcovému Saskému Švýcarsku, které nazývá »pohořím přísných zákonů«. V těchto kapitolách překrásnými a poutavými slovy hodnotí horolezecký sport na pískovci a rozhodně jej řadí mimo rámec cvičných skal. Zmiňuje se též o tom, že spoluvůdcem těch přísných zákonů byl mimo jiné též Oskar Schuster, účastník prvovýstupu na Ušbu. Po přečtení těchto kapitol čtenář nabude dojmu, že jsme našim pískovcovým oblastem zůstali něco dlužni.

Závěrem bych chtěl říci, že přáním všech děčínských lezců jest, aby slova tohoto článku byla přijata našimi lezci v pískovcových oblastech, kterým jsou v první řadě určena, skutečně s kamarádkým porozuměním a nevnesla do našich řad neklid a roztrpění. Nebylo naším úmyslem nikoho napadnout, ale zjednat všeobecnou nápravu. Pokud někdo v uvedených příkladech pozná sebe sama, nechť nám promine, že jsme vybrali ze stovek možností právě jeho případ. Budiz těmto několika takto postiženým útěchou, že zveřejněním jejich (ve většině případů z neznalosti) špatného příkladu se ukáže jiným lezcům správná cesta. Chtěli bychom, aby takto chápané sportovní lezení na pískovci zapustilo u nás pevné kořeny a aby se v širokém měřítku zvýšila úroveň našeho sportu.

PSÁT ČI NEPSAT?

OTA GAVENDA

Konečně po dlouhé době se objevil článek s horolezeckou tematikou v časopise *Stadion*. Zaslal ho švýcarský dopisovatel Stadionu Carl Frey a ličí v něm tragickou událost v severní stěně Eigeru. Článek mezi nehorolezci vzbudil několik smíšených pocitů. V první řadě byl to obdiv k početné, opravdu mezinárodní záchranné výpravě, která se snažila zachránit ze stěny dva německé a dva italské horolezce. Pak se objevil další pocit, který pro nás horolezce není přiznivý mezi veřejností a neprospívá k propagaci horolezectví. Slyšel jsem četné nároky, že je právě z toho článku vidět, jak je horolezectví nebezpečné; že tedy horolezectví patří mezi nesmyslné sporty a proč se vůbec vlastně horolezci pouštějí do nebezpečných a těžkých stěn. Jistě bychom neradi tento názor viděli u nehorolezců a velmi těžce jim budeme vysvětlovat touhu horolezců po překonání těžkých stěn. Článek však vyvolal i velkou diskusi mezi horolezci. Bylo jim totiž podivné, že horolezci zanechávají ve stěně napřed jednoho zraněného a po dalším úseku dalšího zraněného.

A tak v článku Carla Freye postrádáme přes kritický závěr vysvětlení této podivné události.

Článek však postavil před horolezce další závažnější otázku. Totiž, zda vůbec tedy máme psát o horolezectví pro veřejnost. Jistě zde budou názory různé. Domníváme se však, že většina bude souhlasit, že je opravdu nutné o horolezectví, zejména pro mládež hodně psát, seznamovat s problematikou horolezectví, propagovat tento sport hlavně zábaunou formou.

Zatím však jsem u nás s dopisováním do tisku na štiřu. Jen zřídka se objeví v tisku populární reportážní článek a vypadá to tedy skutečně, jako by horolezci nechtěli o svém sportu psát. Ovšem tato situace je konečně i v ostatních sportech. Jedno je však jisté, že o články s horolezeckou tematikou je mezi veřejností veliký zájem.

I když se tedy přikláníme k názoru, že se má o horolezectví psát, vyvstává zde další otázka, jakou formou a o čem by se mělo vlastně psát, abychom vhodně propagovali horolezectví. Zaslých jsem od mnohých, že čtenářům vůbec nemáme poukázat v článcích na nebezpečí našeho sportu, na druhé straně jsem zase četl, že je nutno se o těchto nebezpečích a o tragických případech zmiňovat. A tak mnohý z pisatelů by mohl být na pochybách. Druzí pak mne zase nabádali, abych psal mnohem víc pro tisk i rozhlas a dodával zejména reportážní záběry z horolezeckého výcviku a z horolezeckých tur v zimě. Najednou jsem se tak ocitl na pochybách a pro jistotu jsem na určitou dobu přestal vůbec o horolezectví psát, abych si vše řádně rozvážil, poněvadž určitě nemám zájem uškodit propagaci horolezectví. Došel jsem však nyní k závěru, že nebylo správné, že jsem přestal psát; ovšem je nutno si ujasnit, jakým způsobem je třeba podávat veřejnosti tyto reportážní záběry. Jistě by bylo dobré, kdyby k této problematice promluvil i další dopisovatelé.

Domnívám se však, že by bylo pochybné a nesprávné, kdybychom psali o horolezeckých turách tak, že mnohý nezasvěcený by se domníval, že horolezecký výstup je jen trochu těžší než výstup na Sněžku. Ostatně, ani by tomu nikdo nevěřil. Bylo by tedy opravdu špatné, kdybychom čtenáře v těchto článcích neseznamovali s objektivními a subjektivními nebezpečími, které nás mohou na turách potkat. Ovšem je nutné ukázat, jak dobrá příprava v horolezeckém oddíle a odpovědnost snižuje tato nebezpečí na minimum. Budou-li pak horolezci číst tyto články, musí si uvědomit, že jsou psány pro širokou veřejnost, a nesmějí je tedy posuzovat z přísného odborného hlediska. Je ovšem samozřejmé, že pisatel nebude psát o věcech neskutečných a nemožných jen proto, aby článek byl napsán s příděchem »sensačnosti«. Je zde však další nebezpečí a sice ze strany redakce (myslím časopisů nehorolezeckých). Redakce zde mnohdy provede nevhodný škrt či vynechá určitou stať, čímž v článcích někdy dojde k nechtěnému výsledku, se kterým nebude souhlasit ani pisatel článku. Jen málo redakcí (stalo se mi to teprve dvakrát), které opravily rukopis, zašlou jej zpět pisateli ke schválení. Pro horolezce, to jest v našem časopise, však budeme psát pravdivě a věcně. Přikláním se k názoru, že naopak důkladný rozbor různých nehod a i nebezpečných situací, které dopadly dobře, jen prospěje k výchově našich horolezců. Z uvedeného se domnívám, že článek Carla Freye ve Stadionu nebyl vhodný pro veřejnost, pečlivěji upraven a zpracován byl by jistě velmi dobrý pro časopis *Horolezec*.

Jinak se v denním tisku velmi poskrovnu objevují články z činnosti našich oddílů. Jistě není těžké napsat několik řádků do sportovní rubriky denního tisku (zprávu o cvičných výstupech, o zájezdu do Tater a pod.). I pěkná fotografie jistě bude v redakcích vítána.

Časopis *Horolezec* by se však musel chopit iniciativy (jak tomu ostatně je i u mnohých časopisů) a svolat společnou poradou neaktivnějších dopisovatelů pro tisk a rozhlas, kteří píšou o horolezectví. Jistě by to prospělo jak dopisovatelům, tak i propagaci horolezectví a nikdo by neměl dojem, že je nějak usměrňován do vymezených kolejí. Jak situace vypadá, nebyla by tato rada ke škodě propagace horolezectví.

Z historie velkých výstupů

V osmdesátých letech minulého století se soustředil ke kavkazským štítům nápor nejlepších evropských horolezců, zejména anglických. Byla podniknuta

řada výprav, první z nich pod vedením A. F. Mummeryho, druhá J. G. Cockina a třetí W. F. Donkina, při nichž byly zdolány štíty Dych-Tau, Šchara, Džanga,

Gestola, Tetnuld-Tau, Katuin-Tau a j. Na Ušbu, imposantní dvojrcholný štít kavkazské Svanetije, se »specialisovali« William F. Donkin a Henry Fox; upozornil je na ni Douglas William Freshfield, nazývaný tehdy v londýnském Alpine Clubu »otcem průzkumu kavkazských velehor«, který již v roce 1868 vystoupil se svými druhy na vých. vrchol Elbrusu a na Kazbek. V roce 1888 zaútočili Donkin a Fox na severní vrchol Ušby se švýcarskými průvodci Streicherem a Fischerem směrem od Gulského ledovce. Po desetihodinovém lezení dosáhli JV piliře vrcholové stěny; v jednom z ledových žlebů obrátili, vytlačeni častými pády lavin. Nic bližšího není o tomto pokusu známo; všichni čtyři zahynuli nedlouho poté při pokusu a výstup na Košan-Tau (5145 m). Dne 28. září 1888 stanuli na severním vrcholku Ušby jako první Angličan J. G. Cockin se švýcarskými vůdci Kristiánem Almerem a C. Rotthem. Od Gulského ledovce (2800 m) vystupovali přes 13 hodin po V hraně štítu k ledovému žlebu vedoucímu do sedla mezi oběma vrcholky, z počátku ledem a později ve skále.

V létě roku 1889 přišel do blízkosti Ušby znamenitý italský horolezec Vittorio Sella, nejproslulejší z pětice bratrů a bratranců Sellů, proslavivších se velkými výstupy v západních Alpách, a pořídil první fotografické snímky tohoto hrdého štítu. Měl tehdy již za sebou velké zimní prvovýstupy v oblasti Mont Blancu, Monte Rosy a Matterhornu a byl — vedle dr. Blediga — prvním, kdo uvedl tehdy ještě mladé fotografické umění do horolezectví.

Jeho krásné snímky z velehor nebyly po několik desetiletí nikým překonány. Sellovy fotografie Ušby a jiných kavkazských štítů z jeho cest v letech

1889, 1890 a 1896, uveřejněné zejména ve Freshfieldově dvojsvazkovém díle »The Exploration of Caucasus« (Londýn 1896), byly pečlivě studovány anglickými

mi i jinými horolezci při jejich přípravách k horolezeckým expedicím na Kavkaz a přinesly tudíž i praktický užitek pro volbu nástupních cest nebo směrů výstupu.

V září 1889 se pokusili o jižní vrchol Ušby H. Woolley s jedním průvodcem. Za 15 hodin vystoupili proslulým žlebem Ušby, ale dosáhli pouze sedla (4520 m) mezi oběma vrcholy. V červenci 1891 (1¼ roku po výstupu na Kilimandžaro) podnikl Ludvík Purtscheller se dvěma tyrolskými průvodci nový pokus o jižní štít Ušby. Postupovali přibližně směrem Donkina a Foxe, leč cíle nedosáhli. Několik dní nato se Purtscheller spojil s prof. G. Merzbacherem, ale dostali se po deseti hodinách tvrdé práce v ledu a skále pouze do sedla Ušby. V červenci 1893 byla Ušba zkušebním kamenem zdatnosti anglickým horolezcům J. G. Cockin, G. Solly a J. Newmarch opakují pokus »bez průvodců« postoupit ledovým žlebem Ušby. Byli odrazeni častými pády lavin a nepřízní počasí. V roce 1895 přichází německý geograf-alpinista W. R. Rickmers s A. Hackerem změřit své síly s Ušbou. Nepochodili však lépe než jejich předchůdci. Od dosažení severního vrcholu v roce 1888 bylo provedeno na 20 pokusů o jižní vrchol — až v roce 1903 se konečně výstup zdařil. Byli to tentokrát němečtí horolezci pod vedením W. Rickmerse, jejichž cepiny se zahryzly do ledových boků Ušby. Kromě Rickmerse se výpravy zúčastnili dr. H. Ficker, jeho sestra Cecilie a A. Schulze. Dne 18. VIII. 1903 vyšli ze svanetské osady Bečo se dvěma soumary a čtyřmi no-

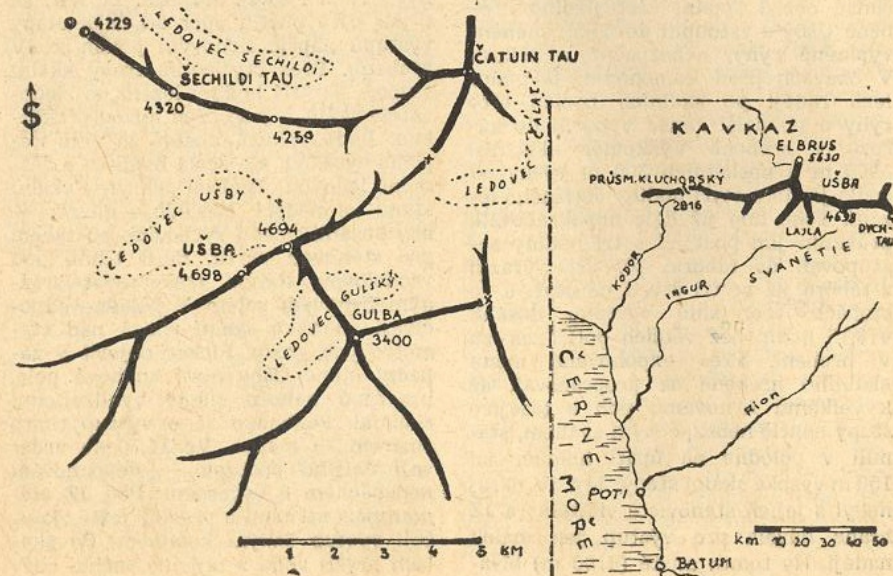
siči do údolí Gul-čala. Průvodcem po nástupním terénu jim byl starý svanetský lovec kozorohů Muratbi, který doprovázel již několik jiných expedic k Ušbě. V uzávěru údolí se utábořili v blízkosti Gulského ledovce ve výši asi 3000 m. 19. VII. za úsvitu zahájili výstup a před půl sedmou ráno stanuli na sedle mezi Maseri-Tau a Ušbou, vysokém asi 3650 m. Podle pozorování z předchozího dne zdál se jim nejvýhodnější směr postupu po firnových polích k tomuto sedlu, odkud předpokládali možnost přechodu k velkému sněžnému poli a po něm ke skalám masivu jižního vrcholu. Ale v sedle se jim tento směr zdál nevýhodným, neboť od spodního okraje velkého sněžného pole, od něhož si tolik slibovali — je dělily hladké a kolmé skalní stěny. Muratbi prohlásil, že Cockin se dostal také až sem, ale po několika pokusech ve stěně sestoupil dolů na ledovec. Rovněž Rickmers a Hacker v roce 1892 na tomto místě obrátili; Donkin a Fox se prý tudy dostali až na horní sněžniště v boku Ušby, ale podrobnosti nebyly známy. Rickmersova skupina se tedy rozhodla k sestupu a k nalezení jiného místa pro vstup do stěn. Podařilo se jim najít slabinu srázu: úzkou římsu vedoucí do stěny. Po římsce obešli spodní část jižního hřebene Ušby a vstoupili do úzké, sněhem vyplněné rýhy, nebezpečné a příkré. V obavách před kamennými lavinami lezli raději po skalních bocích této rýhy a po další římsce vybočili do zářezu v hřebeni. Výškoměr ukazoval 3950 m a posledních 300 m výšky od sedla je stálo čtyři hodiny obtížného lezení. Toho dne již dále nepokračovali, průzkum jim postačil a tři hodiny sestupovali do tábora. 20. VII. vyrazili z tábora již ve tři čtvrti na čtyři a ve stopách věřejšího výstupu dosáhli v 8,15 hodin bez větších potíží zářezu v hřebeni. Přes exponovaná místa skalního hřebene se propracovali až k velkému firnovému poli a tesajíce stupy napříč nebezpečným svahem, stanuli v poledne na úpatí hladké, asi 150 m vysoké skalní stěny. Její JV okraj nebyl s jejich stanovištěm viditelný a JZ hrana dávala pro výstup jen malou naději. Na tomto místě (4100 m) biva-

kovali, připoutání lany ke skobám. Byl s nimi i lovec Muratbi. 21. VII. se v půl páté pustili opět do další etapy výstupu napříč firnovým polem k JV hřebenu. Přes čtyřicetimetrový skalní stupeň, pak tři hodiny lezení po zledovatělé skále, a jsou před novou překážkou. Řada pokusů dostat se přes nepřehlednou stěnu se nedaří. Následuje návrat — aby dosáhli jiného výchozího postavení pro stěnovou partii, musí těsně pod vrcholovou stěnou traversovat srázným firnovým polem. V poledne odpočívají na úzké skalní římsce nad stametrovými srázy. Ficker objevil v západní stěně Ušby nové sněžové pole, uzavřené nahoře slibně vyhlížejícími skalami. Pokoušejí se o výstup tímto směrem — marně. Ve 14,30 se vzdávají dalšího postupu — deprimováni neúspěchem a vyčerpáním. Pod JZ stěnou mezi stěnami a převisy ještě zkoušejí výstup úzkým kominem. Po skalách přístý voda z tajícího sněhu, oděv

horolezců je promočen. Schulze, Rickmers a Ficker pronikli pak za další hodinu k obtížnému převisu a zdolali jej za pomoci několika skob. Zbývá překonat hladký skalní zářez asi 10 m dlouhý a budou na hřebeni. Prvý jde Schulze, jistě Fickerem přes skalní výčnělek. Již má polovinu obtížného místa za sebou, hledá další vhodný záhyt pro ruku. Vpravo vede ze zářezu římsička do hladkých ploten takřka kolmé stěny. Vyčnívající hrana kryje za sebou mělkou a slibnou rýhu. Schulze se pouští po římsce za hranu, za několik vteřin však náhle odpadá od stěny a řítí se dolů! Prudké trhnutí — ale lano i jističí soudruh vykonali dobře svou povinnost. Schulze visí 12 metrů pod Fickerem v bezvědomí a zakrvácen. »Doprava našeho zraněného druha ve stěnách Ušby bylo vůbec to nejtěžší a nejnebezpečnější, co jsem kdy v horách vykonal,« napsal později Ficker o nehodě. Spouštění kamaráda, který při nárazu do stěny utrpěl lehký otřes mozku, trvalo přes čtyři hodiny a přes poslední skály je prováděl Rickmers takřka sám, neboť Ficker byl zraněn na pravici a velmi vysílen. Muratbi a Fickerova sestra jim přispěchali vstříc na sněhovém poli pod skalami. Schulze se vzpamatoval nato-

lik, že byl schopen chůze. V 21 hodin dosáhli místa bivaku včerejší noci. 22. VII. sestupovali sedm hodin do údolního tábora. Díky Schulzově silné vůli, sníž překonával všechny návaly slabosti, šlo vše bez obtíží. Za několik dní došlo v osadě Bečo k setkání Rickmersovy skupiny s jinou německou výpravou na Ušbu. Byli to dr. Hellbling, Reichert, Schuster a Weber, k nimž se připojil Schulze po třech dnech, citě se již zdráv. 26. VII. nastupuje nové lanové družstvo ve 3 hodiny ráno a jde po stopách rickmersovců. Počasí je příznivé, stupně vytesané v ledu jsou ještě dobře zachovalé a postup rychlý. Rovněž skoby předchůdců a fixní lana jimi zanechaná velmi pomohly. Schulze vede, máje dosud v živé paměti veškerá obtížná místa. V 10,30 hod. jsou již 4250 m vysoko; je třeba zatloukat mnoho skob. Osmimetrová hladká stěna je stojí 3 hodiny práce. Pohledy do 1500m propasti nejsou lákavé, ale horolezci zvolna nabývají výšky. V sedm hodin večer zdolávají poslední stěnu, dvacetimetrovou, pak traversují firnové pole vpravo a dostávají se na JZ hřeben a k vrcholku. Po sedmnácti hodinách těžkého lezení v ledu i skále stanuli konečně (ve 20,00 hodin) na jižním vrcholu Ušby, o nějž již tolik horolezců

před nimi marně usilovalo. Zdrželi se jen krátce, neboť je hrozila zastihnout tma. Za sestupu je v místě, kde odbočili s hřebene, zahalila mlha a octli se v mraku elektricky nabitěm. S vlasů, cepinů a lan vyskakovaly drobné modravé plaménky. Noc přechkali stojíce ve strmé sněhové rokli asi 4600 m vysoko. 27. VII. sestupovali 16 hodin až k základnímu táboru na jazyku Gulskeho ledovce.

Prvý přechod Ušby s dosažením obou vrcholů provedli opět němečtí horolezci. Dne 10. srpna 1903 dr. Hans Pfann, dr. Distel a dr. Leuchs vyšli vybaveni nejnutnějším proviantem a výstrojí na tři dny ze základního tábora ve výši 1990 m. Přenocovali u ledovce (2900 m) a následujícího dne (11. VIII.) již v jednu hodinu s půlnoci startují k velké tuře. Překračují lavinový žleb a přes mocné bloky ledu a pole séraků docházejí ve 4,30 na severní okraj ledovce Ušby. Za úsvitu překračují velkou ledovou trhlinu a stoupají k firnovým polím. Na jeho dolním okraji ukazují hodinky 6,10 a výškoměr 3740 m. Dále jdou po okraji ledovce k hluboké štrbině mezi Šcheldou a Čatuin-Tau (6,40 hod., 3845 m). Několik velkých a hlubokých trhlin je donutí k obchůzce doleva k sedlu mezi Ušbou a Čatuin-Tau. Postup po firnovém hřebenu je přivádí do místa, kde ve výši 4050 m začínají ostré hrany S hřebene. V 10,15 zatloukají skoby do ledové stěny, po níž následuje lezení přes obtížný granitový skalní úsek. Ten je stojí dvě hodiny práce. Zatím co odpočívají, dr. Pfann hledá další cestu. V 17 hodin je za nimi další velmi těžký skalní úsek. V 19,15 připravují bivak něco málo pod sedlem mezi oběma vrcholy Ušby. 12. VIII. v 6,15 pokračují ve výstupu. Nekonečné sekání stupů do firnu, přes noc na kost zmrzlého, je velmi namáhavé. V půl deváté ráno si tisknou ruce na severním vrcholu Ušby. Výškový údaj — podle výškoměru dr. Distela 4735 m a podle dr. Pfanna 4737 m — se ukázal později jako nesprávný. H. Pfann o něm napsal: »Ředitel fyzikální observatoře v Tiflisu nám sice poskytl některá výšková data, ale pro velkou horizontální vzdálenost od tohoto místa (přes 200 km), kde

jsme měli poslední možnost korigovat své výškoměry, nečiní si námi zjištěná výška vrcholů Ušby nároků na přesnost.« (V literatuře a mapách stále ještě nacházíme pro Ušbu různé výškové údaje, od 4702 do 4710 m; poslední přesná triangulace sovětských geodetů ustálila výšku jižního štítu na 4698 m, severního na 4694 m.) Pod vrcholem napsali horolezci olejovou barvou iniciály D. L. P. 1903 a po krátkém odpočinku sestupovali. Ve 12 hodin dosáhli sedla 4520 m; sestup vedl dr. Distel. V 17 hodin byli na místě, kde v roce 1891 Merzbacher a Purtscheller vzdali další výstup. V 18,15 nastupují do poslední těžké partie toho dne, potom však noc přerušila další cestu. Bivakují na skalní římsce 4540 m vysoko. Snědli poslední proviant — tlumok dr. Leuchse s větší částí potravin se zřítíl do tisícimetrové hloubi. 13. VIII. před půl šestou ráno vstupují znovu do stěny, vysoké asi 150 m. Čtyři hodiny jim trvá přelezení a v 9,30 jsou na jižním vrcholu. Hodinu věnovali oddechu a pak sestupují cestou prvolezců Cockina a Almera juniora; do 18,45 sestupují a blíží se noc je zastihuje ve výšce 3900 m. Dne 14. srpna 1903, hladoví a vyčerpaní, čekají ráno nedočkavě na první sluneční paprsky, aby okřáli po bídné noci. Ve 13 hodin jsou u prvních obydlí osady Bečo. Sestup až sem trval z místa bivaku sedm hodin.

V pořadí třetí výstup na jižní vrchol Ušby (což byl zároveň druhý výstup cestou Schulzeho a druhý z roku 1903) byl vykonán až o 26 let později. Třináctého srpna 1929 stává skupina horolezců stany opět v blízkosti Gulskeho ledovce. Vidíme zde sovětského horolezce Semenovského a Němce Willyho Merkla, Fritze Bechtolda, Raechla, dalšího sovětského účastníka výpravy Anosova a kameramana sovětského státního filmu. 14. VIII. je v táboře budiček již v jednu po půlnoci. Ve 4,00 vyšli Merkl, Semenovskij, Bechtold a Raechl z tábora. Po dvou hodinách začíná tesání stupů do ztvrdlého firnu. Ve tři čtvrti na dvě odpoledne dosáhli sedla ve výši 3950 m. Zde bivakují. Příštího dne ve čtyři ráno jsou již v plné práci ve

skále a ledu. V sedm hodin jsou na místě bivaku Rickmersovy skupiny (4100 m) z roku 1903. Schulzeho kamenného mužíka nenašli, dávno jej smetly laviny. Krásný výhled na Elbrus, převyšující okolní štíty téměř o 1000 m, probouzí ve všech touhu zlézt také tento nejvyšší štít Kavkazu. V té době byli horolezci pozorováni dalekohledy z osady Bečo, kde již tehdy byla sovětská turistická základna. Kolem desáté hodiny postihla Bechtolda nenahraditelná ztráta — z pouzdra, které se asi za výstupu třením o skálu otevřelo, vyklouzla jeho Leica a i s šestnácti nenahraditelnými snímky, pořízenými právě za výstupu na Ušbu, zmizela v hlubinách pod srázy a stěnami. Výstup byl značně ztížen novým sněhem, pokrývajícím skály několika-centimetrovou vrstvou. Cestou přišli na jednu ze skob Rickmersovy skupiny; poněvadž k nim mluvila velmi novým řečí, že je stará 26 let, přirozeně se jí nesvěřili. V 18,30 zakončili výstup přípravou k bivaku ve výšce 4450 m, na velmi nepříznivém místě. 16. VIII. v půl páté zrána jdou znovu do stěny. Plných 10 hodin překonávají jedno z nejtěžších míst. Ve čtvrt na tři odpoledne jsou na jižním vrcholu Ušby. Blahopřejí svému kamarádovi Semenovskému, je prvním ruským horolezcem na vrcholu Ušby. Plných 59 hodin je tomu, co opustili svůj tábor na ledovci. Sestupují do osmi hodin večer, pak se přivazují ke skobám na skalní plošince nad tisícčtyřistametrovou propastí. Semenovskij a dr. Raechl připravili »slavnostní« bivakovou večeři z posledních zásob: kakao s ovesnými vločkami. 17. VIII. ve 4,50 začíná sestup. Ve vedení se střídají všichni čtyři horolezci. Stěnami na sněhové pole, znovu po skále a pak napříč firnoviskem,

přes »Rudý roh« dosáhli v 9,30 »Sokola« (tak nazvali prvolezci z roku 1903 některá charakteristická místa) a na skalních plotnách, poněkud zahřátých sluncem, si odpočali. Od dolních partií ledového kuloáru jdou v dešti. Po 88 hodinách nepřítomnosti jsou zase v základním táboře.

Pět let nato (1934) stálo na jižním vrcholu první sovětské lanové družstvo; byli to horolezci A. a Alexandra Džaparidze, Niguriani a Kazalikošvili, na severním vrcholu pak roku 1935 Alejnikov a Kizel;*) v roce 1937 byl proveden travers od severu skupinou E. Abalakova a od jihu travers dokonce třikrát skupinou Čerepova, Sidorenkova a Kazakové. V létě 1930 provedla skupina gruzinských horolezců pod vedením I. G. Marra travers celého hřebene Šcheldy a Ušby; byla to celkem 24denní tura! A tak, hrdá, nicméně krásná Ušba ztratila již dávno v očích sovětských alpinistů svou někdejší gloriolu hrůzy a byla v dalších letech zlezena zcela novými směry a cestami mladou generací sovětských horolezců. —

JAROSLAV ONDŘÍČEK

*) Druhé překročení Ušby — s dosažením obou vrcholů — provedla ve dnech 8.—12. srpna 1935 skupina německých horolezců: Schmaderer, Vörg, Göttner a s nimi též sovětský horolezec Georgij Harlampjev.

LITERATURA:

W. Lehmer: Eroberung der Alpen, 1923, str. 554
H. Ficker: Uschbafahrten 1903. Zeitschr. d. D. u. Alp., 1904.
H. Baumeister: Menschen im Hochgebirge, München 1933. s. 38.

Foto na titulní straně:

VÝSTUP NA PRIELOM

Foto: Veselý

O ZPÍVÁNÍ, ZEJMÉNA ŠPATNÉM

Dr. ZDENĚK SUŠIL

Jsmo národem zpěvným, na což můžeme být hrdi. Lidová tvořivost vynikla mimořádně v mnoha tisících lidových písních, reprodukcí schopnosti našeho lidu důstojně reprezentují četná pěvecká sdružení. Láska ke zpěvu a písně se projevuje spontánně též při různých příležitostech, v neposledním místě při jakémkoliv setkání většího či menšího počtu osob. Zejména horolezecké zájezdy, táboráky a besedy na chatě vyvolávají duševní pohodu, z níž tryskají krásné písně.

Krásné?

Kdyby jenom krásné! Vždy se to ale říci nedá!

Divili byste se často, co zpěvák, který ve svém občanském životě vypadá jako šosák nebo jako nevířátko nemějící do pěti napočítat, dovede vypustit přes rty.

Nemusi být ani vyveden z máry alkoholem, stačí, vidí-li kolem sebe více tváří, ať známých či neznámých, a už se upachtěně namáhá vyznamenat se. Chce stůj co stůj na sebe strhnout aspoň na okamžik pozornost, chce upozornit, že on, znamenitý XY, je tu, že zná podařená slova k podařené písni, která musíte vyslechnout, ať chcete či ne, ať rudnete, či blednete, ať zhlížíte, či se usmíváte jeho omezenosti.

Většinou to nejsou novinky, jedná se o písně mnohokrátě ořepané, které se s podivuhodnou neomaleností unucují při každé příležitosti.

V našem milém horolezení bývá silných slov už tak více než dosti. Tento slovník řeči mluvené bývá zbytečně doplňován silnými výrazy ve slovech zpívaných. Býváme často svědky, že sotva se sejde skupinka horolezců k přátelskému posezení, ať u táboráku, nebo na chatě, či ve vlaku, již pátá či desátá píseň je taková, že by nesnesla být přednesena na estrádě.

Je-li taková píseň zanotována, stává se — zejména při počátku — že rozpačité pohledy některých přítomných berou zpěvákovi odvahu zpívat vše naplno. Choulostivá místa jsou z počátku

významně zamlčována a tato pauza je doprovázena výmluvnými pohledy, úsměvy a uchichtáváním, neboť velká část přítomných ví, co tam schází. Toto chování je mylně bráno za povzbuzování, takže můžete být ubezpečeni, že hrdina si dodá odvahy a při opakování nebo ve druhé sloce vyzpívá vše do puntíku.

Znám velmi dobrého lezce a ještě lepšího druha, který ovládá hru na kytaru. Zásáhne-li ve struny mohutnými akordy, můžete být přesvědčeni, že brzy zanotuje lidovou ruskou píseň s melodii hymnusu, ale se slovy tak podstatně pozměněnými, že by ji nesnesly stránky tisku, aniž by se tiskárská černá hanbou zarděla.

Tito pěvci neberou obvykle zřetel na to, zda v okruhu posluchačů jsou ženy a dívky, či dokonce děti, zda jsou přítomni náhodní hosté a vůbec osoby, u nichž se nedá předpokládat určitá otrlost. To není už jen společenský poklesek, to je surovost a bezohlednost k okolí!

Nutně se vtrhává otázka: Proč se zaba-va zvrhává tímto směrem? Proč tito siláci volí slova a písně nejen dvojsmyslné, ale vloženy neslušné? Freud cosi psal o vztahu k erotičnosti. Myslí však spíše, že to vše jsou malí Herostratové, kteří, když už nemohou zapálit Epheský chrám, aby na sebe upozornili, aspoň zapalují tváře posluchačů ruměncem studu. Ovšem jen dočasně. Postupně zevšechní všechno, lidé se stávají otrlými a neslušnost na ně nepůsobí; zůstává jen trapný dojem u těch, kteří se octli v takové společnosti po prvé.

Nebylo by však správné, abyste se domnívali, že mistři pěvci silných písní si nejsou vědomi toho, že tu není něco v pořádku. Vzpomínám na případ, kdy jeden nadějný snoubenec očekával na skalách návštěvu rodičů své vyvolené. Určitá nervosita se nakonec projevila otevřenou prosbou adresovanou na ty, u nichž přicházela v úvahu: Požádal je, aby před jeho hosty používali jen slov »únosných«.

Je však nutné touto ohleduplností obdařovat jen někoho? Neměli bychom si uvědomit, že obecně vžitý pojem slušnosti a ohleduplnosti vyžadují, abychom zachovali tuto slušnost před cími, před ženami a zejména před dětmi.

Jak by se asi tvářili tito siláci, kdyby takové umělecké vystoupení vyslechla jejich matka, sestra, manželka či dítě. Jistě by to nepovažovali za žádoucí,

projevili by též určitou nervositu a možná, že by i utekli.

Nemyslím, že těchto pár otevřených slov přivodí radikální změnu u těch, jichž se týká. Úspěchem však bude i třeba nepatrné zmírnění dosavadního stavu; dostaví se tím spíše, čím důrazněji budeme všichni trvat na očistění našich chviliek oddechu od písni a slov nežádoucích.

Poláci v Alpách roku 1957

A. VEVERKA

Po desetileté přestávce vyslal polský Klub Wysokogórski opět r. 1957 do Alp své nejlepší členy ve čtyřech skupinách. Roku 1947 přivezli si Poláci ze skupiny Mont Blancu několik pěkných úspěchů: čtvrtý výstup V pilířem na Mont Blanc du Tacul, druhý travers hřebene Grandes Jorasses od V k Z, výstup S stěnou Aiguille du Petit Dru a několik jiných. Ačkoli polské výpravy do Alp mají už téměř dvacetipětiletou tradici, přece na žádném z předcházejících zájezdů nebylo dosaženo tak vynikajících výkonů jako na letošním, i když byly vykoupěny těžkými ztrátami na životech. Nutno však zdůraznit, že k neštěstím, jejichž obětmi se stali Š. Groński a W. Żuławski, nedošlo během treningové a výkonnostní činnosti skupin. Výkony Poláků zaslouží tím větší pozornosti, když tři čtvrtiny účastníků výpravy do Alp, čítající 40 osob, byly v Alpách po prvé a nestálé počasí v letní sezóně 1957, které si vyžádalo značnou část z rekordního počtu 256 obětí horských neštěstí, naprosto neodpovídalo ambicím polských horolezců.

Největší úspěchy získala beze sporu skupina, mající základnu v Chamonix a vedená zahynulým Stanislavem Grońským. Její členové využili krátkého zlepšení počasí koncem července a začátkem srpna a provedli dva výstupy nejvyšší světové úrovně. Družstvo S. Biel, J. Długosz a Cz. Momaćiuk zdolalo jako osmé (Poláci asi nevědí o výstupu dvojky Kopal—Kuchař nebo obráceně) Z stěnu Petit Dru

s dvěma bivaky ve stěně a jedním při sestupu, za 40 hodin čistého lezení. Druhým rovnocenným výkonem — snad po stránce propagační méně efektním než Z stěna Petit Dru, ale zato cennějším pro přípravu polských horolezců na výpravy do asijských velehor — je přechod celého hřebene Peuterey vzájemně se podporujícím kolektivem dvou čtyřčlenných družstev: A. Pietsch, L. Utracki, J. Wertesiewicz a S. Worwa (těžší variantou) a Bała, Bilczewski, Śledziwski a Udziela (lehčí variantou). O velikosti tohoto nejdelšího a nejmohutnějšího alpského hřebene dává jistou představu čas Poláků: 107 hodin, z toho 80 hodin vlastního lezení. Je to čtvrtý přechod celého hřebene Peuterey (1. A. Göttner, F. Krobath a L. Schmaederer 28.—31. 7. 1934, 2. F. Gaiser a Lehman 1935 s 2 bivaky, 3. W. Grünbauer a Kilian 22.—26. 7. 1936).

K těmto dvěma nejhodnotnějším výkonům se ještě řadí výstupy členů druhé »montblanské« skupiny, vedené R. Schrammem, J. Mitkiewiczem, M. Stefański a A. Wilczkowski zdolali S stěnu Tour Ronde a S stěnu Aiguille Verte cestou Couturierovou, s bivakem pod vrcholem ve sněhové bouři a se sestupem v mlze levou větví proslulého kuloáru »Y« na ledovec Chappoua. Vynikající francouzský horolezec prý řekl polským horolezcům: »Vaše Tatry musí být pekelně těžké, vycházejí-li z nich takoví lezci.«

Operační základnou třetí skupiny, vedené Z. Korosadowiczem, byl Zermatt ve Walliských Alpách; její čle-

nové vystoupili na 16 čtyřtísícovek, z toho nadprůměrným výkonem jsou průstupy SZ stěnou Dent d'Hérens, SZ stěnou Breithornu a výstup na Lyskamm současně se dvou stran. Matterhorn byl zlezen těžkým zmuttským hřebemem.

Čtvrtá skupina dr. J. Hajdukiewicz pracovala v Bernských Alpách a z celé řady jejích výstupů vyniká druhý průstup S stěnou Gross Fiescherhornu, provedený manžely Hajdukiewiczovými a K. Berbekou v kratším čase, než měli první lezci, t. j. za 16 hodin. Mimořádným výkonem této skupiny byla její účast v proslulé záchranné akci v S stěně Eigeru, již se účastnilo 30 horolezců a 6 národností, kte-

rým se podařilo zachránit ze čtyř postižených horolezců — Italů C. Cortiho a S. Longhiho a Němců G. Nothdurfta a F. Maiera — pouze Cortiho. Pohotovost a obětavost Poláků v záchranných pracích jistě byla jedním z důvodů, že dr. J. Hajdukiewicz byl Švýcary pozván k účasti v mezinárodní výpravě na Dhaulagiri, 8172 m, jednu ze tří dosud nedostoupených osmitisícovek v Himálaji (Nepal). Výprava je plánována na rok 1958.

Nic divného, že Poláci po úspěšné »maturitě« v Alpách, jejíž výsledky překročily jejich očekávání, pevně doufají v uskutečnění výpravy do Himálaje nebo jiných exotických velehor v nejbližších dvou letech.

Jeskyňáři Krasové sekce Přírodovědeckého sboru Společnosti Národního muzea při letošním třínedělním průzkumu na Slovensku dosáhli pěkného úspěchu.

Dne 15. srpna podařilo se jim proniknout na dno propasti MALÁ ŽOMBOJ v hloubce — 142 m. Sestupu se zúčastnilo 10 lidí; na dno, jako první lidé vůbec, sestoupili pouze dva členové.

Propast je dokonale svislá, průměru zhruba 3 až 8 m, pouze se dvěma odpočívadly ve 30 m a 100 m. Byl proveden podrobný průzkum a vyhotoven plánec propasti.

Propast Malá Žomboj je na Silické planině v Jihoslovenském krasu (okres Rožňava). Hloubkou 142 m je druhou nejhlubší propastí v ČSR. (Primát má propast Baradzalás — 182 m na téže krasové planině; na třetím místě je pak Macocha — 138 m.)

ADOLF ABSOLON, člen Krasové sekce Spol. Nár. musea, Praha

ZNÁTE VŠECHNA SPORTOVNÍ PRAVIDLA?

Máte ve sportovních knihovnách veškeré sportovní řady a příručky?

VEŠKERÉ TYTO PŘÍRUČKY OBDRŽÍTE V PRODEJNÁCH

SPORTOVNÍ POTŘEBY:

v Praze 1, Malá Strana, Újezd 42 — Tyršův dům. Tel. 405-85,
v Praze 1, Staré Město, Národní třída 33. Telefon 24-07-66.
v Praze 3, Nové Město, Na poříčí 12.

Pražský obchod drobným spotřebním zbožím, Praha 2, Vodičkova 33.
Telefon 23-80-38.